

KRONİK

- I. — Teşriî çalışmalar ve mevzuatımız; II — Mahkeme içtihatları;
III — Eser tahlil ve tenkitleri

I.

Teşriî çalışmalar ve mevzuatımız

(1/I/1944 — 1/VII/1944)

A) Kanunlar; B) T. B. M. M. kararları; C) Tefsirler; D) Nizamnameler; E) Talimatnameler; F) İcra Vekilleri Heyeti kararları.

A) KANUNLAR;

1 — Adli:

§ Kabul buyurulan 31/5/1944 tarih ve 4574 sayılı kanunla, adli evrakın Posta, Telgraf ve Telefon idaresi vasıtasıyla tebliğine dair olan 3560 sayılı kanuna, «bu kanun hükümleri kadastro mahkemelerinin tebliğlerine de şamildir» tarzında bir madde eklenmiştir (*Resmî Gazete*, 9 Haziran 1944, sayı: 5726).

2 — Askerî:

§ Kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 4511 sayılı kanunla; 6/6/1928 tarih ve 1293 sayılı Ordu İkramesi Kanununun (1) 4/5/1935 tarih ve 2698 sayılı kanunla (2) değişen birinci maddesi yeniden tadil edilmiştir [*Resmî Gazete*, 29 Kânunusani 1944, sayı: 5616].

§ Jandarma efradı kanununun onuncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kabul buyurulan 26/1/1944 tarih ve 4519 sayılı kanuna göre; temditli ve gedikli erbaş, onbaşı ve erler; taahhüt ettikleri temdit müddetlerini bitirmeden istifa edemeyecekleri gibi tâyin edilen her yere de gitmeye mecbur bulunmaktadır. Keza, muvazzaf veya temditli onbaşı veya kıt'a erbaşlarından jandarma gedikli erbaş olmayı taahhüt edenler, okulu bitirmeden muvazzaflık veya temdit müddetleri bitip te terhislerini talep ettikleri veya okulda muvaffak olmadıkları takdirde bunların okula gidış ve geliş için yolda geçen müddetleri dahil olduğu halde jandarma gedikli er-

(1) Bk. *Düstur*, üçüncü tertip, cilt: 10, sahife: 1587, *Resmî Gazete*, sayı: 1209.

(2) Bk. *Düstur*, üçüncü tertip, cilt: 16; sahife: 756, *Resmî Gazete*, sayı: 2293.

baş okulunda geçirdikleri müddet muvazzaflık veya temdit müddetlerinden mahsup edilemeyecektir [*Resmî Gazete*, 2 şubat 1944, sayı: 5619].

§ Büyük Millet Meclisi tarafından kabul buyurulan 6/3/1944 tarih ve 4526 sayılı kanunla; bilûmum askeri malûllerin terfihine ait 551 sayılı kanunun on birinci maddesine bağlı emraz cetvelinin beşinci derece malûliyetleri arasına «cerha veya tardit veya hastalık neticesi dalağın çıkarılması» tarzında bir fıkra ilâve edilmiş ve bu kanunun hükümleri, bu kanunun neşrinden evvel askeri vazife esnasında aynı ârıza sebebiyle malûl kalanlara dahi tatbik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 11 mart 1944, sayı: 5652].

§ Gedikli subaylar hakkındaki 4140 sayılı kanuna ek olmak üzere kabul buyurulan 6/3/1944 tarih ve 4527 sayılı kanuna göre; deniz sınıfından başka sınıflara nakledilmiş olan gedikli subaylar hakkında, 3/12/1944 tarih ve 4140 sayılı kanun hükümleri, meriyeti tarihinden itibaren tatbik olunacaktır. Bu kanunun hükmü, bundan sonra başka sınıflara nakledilecek deniz gedikli subayları hakkında da cari bulunmaktadır [*Resmî Gazete*, 11 mart 1944, sayı: 5652].

§ Küçük sıhhat ve hayvan sağlık okulları mezunlarının erbaş ve gedikli olabilmeleri hakkında kabul buyurulan 27/3/1944 tarih ve 4533 sayılı kanunla; Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletine bağlı küçük sıhhat memurları okulundan mezun olan sıhhat memurlarıyla Ziraat Vekâleti emrindeki hayvan sağlık memurları okulundan mezun hayvan sağlık memurları muvazzaflık askerlik hizmetlerini yapmak üzere silâh altına alındıklarında kıt'ada altı ay münferit talim ve terbiyeye tâbi tutulduktan sonra küçük sıhhat memurları okulu mezunları, gedikli sıhhiye erbaş ve hayvan sağlık memuru okulu mezunları, askeri veteriner ve nalbant gedikli erbaş tatbikat okulunda iki aylık bir tahsil devresini müteakıp sıhhiye ve veteriner erbaşı olarak orduda muvazzaflık askerlik hizmetini yapacaklardır. Bunlardan Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletiyle Ziraat Vekâletine karşı taahhüt ettikleri mecburi hizmetlerini bitirmiş olanlar muvazzaflık hizmetlerinin sonunda orduda kalmayı isterlerse en az dört sene hizmet taahhüt etmeleri şartıyla gedikli sınıfına geçirilirler. Yedek sınıfına kayıtlı sıhhat memurlarıyla hayvan sağlık memurları, fevkalâde hallerde talim ve manevra veya seferberlik dolayısıyla askere alındıklarında yedek sıhhiye ve yedek veteriner erbaşı olarak tanzif olunurlar; ancak bunlardan gedikli sıhhiye erbaş okulu veya askeri veteriner ve nalbant gedikli erbaş tatbikat okulunda iki aylık staj devresi geçirmiyenler iki ay müddetle bu okullara sevkedildikten sonra kıt'alara verilirler [*Resmî Gazete*, 1 nisan 1944, sayı: 5670].

§ Kabul buyurulan 3/4/1944 tarih ve 4539 sayılı kanuna göre; 25/6/1942 tarih ve 4273 sayılı subaylar heyetine mahsus terfi kanununun birinci maddesinin «A» fıkrası: «Muharip sınıflar: piyade, süvari, topçu, tank, istihkâm, muhabere, jandarma, güverte, çarhçı, hava» şeklinde değiştirilmiştir [*Resmî Gazete*, 13 nisan 1944, sayı: 5680].

§ Kabul buyurulan 10/4/1944 tarih ve 4542 sayılı kanunla Askeri Ceza Kanununun otuz beş ve yüz elli üçüncü maddeleri değiştirilmiştir. Mu-

addel otuz beşinci madde şu şekildedir: «A) Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası herhalde hükmolunur: 1 - Ağır hapis ve bir seneden ziyade hapis cezasıyla beraber; 2 - Hırsızlık, emniyeti sulistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahitlik ve yalan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa, ihtilâs suçlarından biriyle altı aydan aşağı ağır hapis cezasıyla beraber; memuriyetten mahrumiyet cezasıyla beraber. B) Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası hükmolunabilir: 1 - Bir sene veya daha az hapis cezasıyla beraber; 2 - Mükerrer hapis cezasıyla beraber».

Muaddel yüz elli üçüncü madde de şu şekildedir: 1 - Fahişeliği veya iffetsizliği anlaşılmış olan bir kadınla bilerek evlenen veya evlilik bağına devam ettirmekte veya böyle bir kadını yanında bulundurmakta veyahut karı koca gibi herhangi bir kadınla nikâhsız olarak devamlı surette yaşamakta ısrar eden askeri şahısların ordudan ihracına ve bu fiili askerlikten çıkmak maksadıyla yapmış oldukları sabit olursa tartlarına hükmolunur. İhraç cezasını müstelzim olan hallerde erbaşlarla onbaşılar hakkında rütbenin geri alınmasına hükmolunur. 2 - Askeri şahıslarla gayri-tabii mukarenette bulunan yahut bu fiili kendisine rızasıyla yaptıran askeri şahısların tardı mucip olmıyan hallerde ordudan ihracına, erbaşlarla onbaşılarının rütbelerinin geri alınmasına hükmolunur.» [*Resmî Gazete*, 17 nisan 1944, sayı: 5683].

§ Askeri memurlar hakkındaki kanuna 4296 sayılı kanunla eklenen muvakkat maddenin «C» fıkrasının değiştirilmesine dair kabul buyurulan 12/4/1944 tarih ve 4545 sayılı kanuna göre; askeri memurlar hakkındaki 15/8/1929 tarih ve 1455 sayılı kanuna ek 14/8/1942 tarih ve 4296 sayılı kanunun birinci maddesinin «C» fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir: «C) Subaylıktan askeri memurluğa naklolunanlarla askeri adli hâkimler bu iki senelik nasp ilerletmesinden istifade edemezler. Ancak askeri hesap veya muamele memuru iken adli müşavirliğe ve hiç bir kıdem zammı almaksızın hâkimliğe naklettirip bu kanunun neşri tarihinde iki ve üçüncü sınıf derecesinde bulunan askeri adli hâkimlerin nasıpları ikişer sene ilerletilmiştir». Yalnız, kanunun ikinci maddesine göre bu nasp ilerletilmesinden dolayı maaş farkı verilmeyecektir [*Resmî Gazete*, 20 nisan 1944, sayı: 5686].

§ Kabul buyurulan 28/4/1944 tarih ve 4554 sayılı kanun ile, 4273 sayılı subaylar heyetine mahsus terfi kanununun on birinci maddesi tadil edilmiştir [*Resmî Gazete*, 8 mayıs 1944, sayı: 5698].

§ Kabul buyurulan 17/5/1944 tarih ve 4563 sayılı kanunla, 1631 sayılı Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 31, 89, 138 ve 155 inci maddeleri değiştirilmiştir. Muaddel otuz birinci maddeye göre: «Askeri mahkemeler bir askeri adli hâkim ile iki subay hâkimden teşekkül eder. Yüksek rütbeli subay reislik vazifesini yapar. Subay hâkimler maznunun rütbesine göre şu suretle tâyin olunur: 1 - Maznun subay ise maznundan üst rütbede veya kıdemli iki subay, 2 - Maznun erattan ise iki subay, 3 - Subay mahkemesinde reis binbaşidan, erat mahkemesinde yüzbaşidan aşağı olamaz».

Muaddel seksen dokuzuncu maddeye göre: «Yapılan hazırlık tahkikatı hukuku âmme dâvasının açılmasını haklı göstermeye kâfi ise adli âmir

ilk tahkikatın açılmasını emreder. Ölüm, ağır hapis veya beş seneden fazla hapis cezasını müstelzim olmıyan fiillerde adli âmir evrakı bir iddianame ile de mahkemeye tevdi edebilir. Bu iddianame son tahkikatın açılması kararının bütün kanuni neticelerini hasıl eder ve aynı şartlara tâbi olur. İlk tahkikatın icrasına memur edilen bir adli subay veya askerî adli hâkim müstantik sıfatıyla maznunun yalnız aleyhine olan hususları değil lehine olan cihetleri de arar ve kaybolmasından korkulan delillerin toplanmasına çalışır. Milli Müdafaa Vekili, hukuku âmme dâvası açmak için adli âmirlere emir verebilir. Bunun üzerine adli âmir de ilk tahkikatın açılmasını emreder».

Muaddel yüz otuz sekizinci maddeye göre: «Son tahkikatın açılması kararı yahut disiplin cezası emri verilmezden evvel maznunun memuriyetinin nakil veya tahvil veya emekliye ayrılması veyahut ta terhis edilmesi gibi sebeplerle yeni bir adli âmirin salâhiyetine girmesi suçu işlediği zaman tâbi bulunduğu adli âmirin adli salâhiyetini kaldırmaz. Ancak maznun terfi dolayısıyla 30 uncu maddeye tevfikân rütbesi bakımından işbu adli âmirin salâhiyeti dışına çıkmış olursa bu salâhiyet maznunun suçu işlediği zamanki adli âmirin üstü olan adli âmire geçer. Yalnız maznunların celpleri mahallin uzaklığı sebebiyle uzun zamana muhtaç olduğu ve dâvanın naklinde mahzur bulunmadığı takdirde dâvaya el koymuş olan adli âmirin talebi üzerine üst adli âmirlikçe işin yeni adli âmire tevdiine karar verilebilir».

Nihayet muaddel yüz elli beşinci maddeye göre de: «A) Tehir olunan duruşmaya, zaruret olmadıkça sekiz günden fazla fasıla verilemez. B) Tehir, sekiz günü geçtiği veyahut duruşma 154 üncü madde mucibince talik olunduğu veya hâkimler heyeti arasında kısmen veya tamamen değişiklik vaki olduğu takdirde eski duruşma zabıtlarının okunması suretiyle duruşma tekrarlanmış olur» [*Resmî Gazete*, 24 mayıs 1944, sayı: 5712].

§ Kabul buyurulan 31/5/1944 tarih ve 4575 sayılı kanunla, 1076 sayılı yedek subay ve yedek askerî memurlar kanununa beşinci ek olarak şu madde ilâve edilmiştir: «Madde 5. — Hazarda gerek muvazzaf ve gerek ihtiyat hizmet için çağırılan yedek subay ve yedek askerî memurlardan askere çağırıldıkları sırada mevkuflar ve mahpus bulunanlar tahliyelerine kadar sevkedilmezler. Askere girmezden evvel işledikleri suçlardan dolayı umumi mahkemelerce tard ve ihracı mucip olmıyan bir seneden az hürriyeti bağlayıcı bir ceza veya para cezasından çevrilme hapis veya hafif hapse mahkûm olup ta hükümleri askerde iken tebliğ edilenlerin cezalarının infazı terhisleri zamanına bırakılır. İnfazları geri bırakılan mahkûmiyetler hakkında müruru zaman cereyan etmez» [*Resmî Gazete*, 9 haziran 1944, sayı: 5726].

§ Kabul buyurulan 31/5/1944 tarih ve 4576 sayılı kanunla; 1111 sayılı askerlik kanununun 4152 sayılı kanunla tadil edilmiş olan 61 inci maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: «Hazarda veya seferde silâh altına çağırılan muvazzaf veya ihtiyat erat resmî veya hususî her türlü işlerinde kendilerini temsil etmek üzere diledikleri bir şahsı ikinci fıkrada yazılı hükümler dairesinde tanzim edilecek bir vekâletname ile tevkil edebilirler. 3499 sayılı Avukatlık Kanununun hükümleri mahfuzdur. Şu kadar ki, alâkalı merci-

lerce, bu erattan avukatı bulunmayanlar hakkında kendilerinin veya mümessillerinin talebi üzerine veya resen ve hukuk usulü muhakemeleri kanununun 465 inci maddesinin birinci fıkrasında yazılı şart aranmaksızın muzaheret' adliyyeye müteallik hükümler tatbik olunur.

Birinci fıkrada yazılı vekâletnameler askerliğe daveti müteakıp ve kıtaya iltihaktan önce noterler, noterlik bulunmayan yerlerde sulh hâkimleri veya vilâyet veya kaza jandarma komutanlarıyla askerlik şubeleri reisleri ve kıtaya iltihaktan sonra da askeri adli hâkimler, bölük komutanları veya buldukları müessese âmirleri tarafından tanzim veya tasdik olunur. Bu vekâletnameler hiç bir harca ve resme tâbi değildir. Bu maddeye tevfikân tanzim kılınan vekâletnamelerin hükümleri eratin terhislerinden iki ay sonrasına kadar devam eder [*Resmî Gazete*, 9 haziran 1944, sayı: 5726].

§ Genelkurmay başkanlığının vazife ve salâhiyetleri hakkında kabul buyurulan 5/6/1944 tarih ve 4580 sayılı kanuna göre; harp kuvvetlerinin hazerde emir ve komutasına memur en büyük askeri makam Genelkurmay başkanlığıdır. Hazarda genelkurmay başkanlığı Başvekile bağlı ve emir ve komutadan ve genelkurmay işlerinden ona karşı mesuldür. Hazarda genelkurmay işlerinden ve hazar ve seferde harp kuvvetlerinin emir ve komutası işlerinden Büyük Millet Meclisine karşı Başvekil mesuldür. Aynı kanunun ikinci maddesine göre, genelkurmay başkanı Başvekilin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyle tâyin olunur. Dördüncü maddeye göre, ordu müfettişleri ve muadil vazifeliler, genelkurmay başkanlığının mutalâası alınarak Başvekilin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyle tayin ve tebdil olunur. Beşinci maddeye göre de 429 sayılı kanunun 9, 10, 11 ve 12 nci maddeleriyle 636 sayılı askeri şûra kanununun üçüncü maddesinin bu kanuna münafi hükümleri kaldırılmıştır [*Resmî Gazete*, 13 haziran 1944, sayı: 5729].

§ Kabul buyurulan 14/6/1944 tarih ve 4590 sayılı kanunla; Orduda hazar ve seferde vazife ile uçan her şahıs için uçaklarda günlük demirbaş yiyecek hakkında gereken hükümler konmuştur [*Resmî Gazete*, 21 haziran 1944, sayı: 5736].

§ Subay ve askeri memurların maaşlarına dair 3661 sayılı kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4600 sayılı kanunla; kara, deniz, hava, askeri fabrikalar, harita subay ve askeri memurları (askeri mekteplerdeki sivil muallimlerle maaşlı sivil memurlar hariç) ve jandarma subaylarının dereceleri ve her dereceye ait aylık tutarlarıyla maaş asılları ve bu derecelere dahil subay ve askeri memurlar yeni bir tanzime tâbi tutulmuştur. Kanunun ikinci maddesine göre, hizmet müddeti kırk seneyi fiilen dolduran Orgenerallere ve Oramirallara ayda yüz lira tazminat verilecek ve birinci tazminatı üç sene almış olan orgenerallerle oramirallara daha yüz lira aylık tazminat tediye olunacaktır. Dördüncü maddeye göre 21/6/1944 tarih ve 4598 sayılı kanunun 6, 7 ve 8 inci maddeleri subay ve askeri memurlar hakkında da tatbik edilecek ve çocuk zammı verilmesi hakkındaki hüküm 1 ikinciteşrin 1944 tarihinden ve diğer mali hükümler de 31 mayıs 1944 tarihinden itibaren mer'î olacaktır [*Resmî Gazete*, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

§ Kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4601 sayılı kanunla; gedikli erbaşların maaşlarının tevhid ve teadülüne dair olan 18/1/1940 tarih ve 3779 sayılı kanunun birinci ve altıncı maddeleri değiştirilmiş ve 21/6/1944 tarih ve 4598 sayılı kanunun 6, 7, 8 inci maddelerinin gedikli erbaşlar hakkında da tatbik olunacağı tasrih edilmiştir [*Resmî Gazete*, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

3 — Bütçe:

§ Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kabul buyurulan 3/1/1944 tarih ve 4506 sayılı kanunla; mezkûr «A» işaretli cetvelin muayyen tertiplerine 1.205.000 lira munzam tahsisat verilmiş ve aynı cetvelin dokuzuncu faslının birinci maddesinin ünvanı «transit vagonların edevat tatili ücreti ve kiralanan vagon ve lokomotiflerin kira bedeli» ne çevrilmiş ve keza aynı cetvelin onuncu faslının ikinci maddesi «kazalar neticesinde ölenlerin vârislerine, malûl kalanlara, emaneten tevdi olunan veya nakil esnasında hasar ve ziyaa uğrayan eşya sahiplerine verilecek tazminat» şeklinde değiştirilmiştir [*Resmî Gazete*, 8 kânunusani 1944, sayı: 5598].

§ Kabul buyurulan 3/1/1944 tarih ve 4507 sayılı kanunla; orman umum müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» ve «D» işaretli cetvellerde değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 8 kânunusani 1944, sayı: 5598].

§ Kabul buyurulan 19/1/1944 tarih ve 4510 sayılı kanunla; 1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı cetvellerde değişiklikler yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 24 kânunusani 1944, sayı: 5611].

§ Kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 4513 sayılı kanunla, İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin ilişik cetvelde yazılı tertiplerine 2.094.450 lira munzam tahsisat verilmiştir [*Resmî Gazete*, 31 kânunusani 1944, sayı: 5617].

§ Kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 4514 sayılı kanunla, Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçesinde değişiklik yapılmış, bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin ilişik cetvelde yazılı tertiplerine 12,460,852 lira munzam tahsisat verilmiştir [*Resmî Gazete*, 31 kânunusani 1944, sayı: 5617].

§ Kabul buyurulan 26/1/1944 tarih ve 4521 sayılı kanunla; Orman Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelde değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 3 şubat 1944, sayı: 5620].

§ Kabul buyurulan 26/1/1944 tarih ve 4522 sayılı kanunla; Vakıflar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelde değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 3 şubat 1944, sayı: 5620].

§ Kabul buyurulan 26/1/1944 tarih ve 4523 sayılı kanunla; Devlet Hava Yolları Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelde değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 3 şubat 1944, sayı: 5620].

§ Kabul buyurulan 26/1/1944 tarih ve 4525 sayılı kanunla; Posta, Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 3 şubat 1944, sayı: 5620].

§ 1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı «A» işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kabul buyurulan 24/3/1944 tarih ve 4531 sayılı kanunla; 1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin ilişik cetvelde yazılı tertipleri arasında altmış bin liralık münakale yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 31 mart 1944, sayı: 5669].

§ Kabul buyurulan 24/3/1944 tarih ve 4532 sayılı kanunla; Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin ilişik cetvelde yazılı tertiplerine 1.106.500 lira munzam tahsisat verilmiş ve aynı cetvelde «Posta, Telgraf ve telefon yatılı meslek okulunun tesisine ait her türlü masraflar» adıyla açılan 47 inci fasla 100.000 lira fevkalâde tahsisat konulmuştur [*Resmî Gazete*, 31 mart 1944, sayı: 5669].

§ Kabul buyurulan 31/3/1944 tarih ve 4537 sayılı kanunla; 31/5/1943 tarih ve 4424 sayılı kanunun birinci maddesiyle 1943 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin Millî Müdafaa Vekâleti kısmında «Muhtelif müdafaa hizmetleri» adıyla açılan hususi fasla 65.000.000 lira munzam tahsisat verilmiştir [*Resmî Gazete*, 6 nisan 1944, sayı: 5674].

§ Kabul buyurulan 19/4/1944 tarih ve 4548 sayılı kanunla; hudut ve sahiller sıhhat umum müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin ilişik cetvelde yazılı tertipleri arasında 7900 liralık münakale yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 27 nisan 1944, sayı: 5692].

§ Kabul buyurulan 24/4/1944 tarih ve 4551 sayılı kanunla; 1943 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı «A» işaretli ilişik cetvelde yazılı tertipler arasında 5.573.688 liralık münakale yapılmış; yine aynı «A» işaretli cetvelin Ticaret Vekâleti kısmında 707 inci faslın birinci «hükümetçe iştirakine karar verilecek dış sergiler» maddesinden 24000 lira tenzil edilerek aynı cetvelin Ziraat Vekâleti kısmında «Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü mütedavil sermayesine yardım» adıyla açılan 767/A faslına fevkalâde tahsisat konulmuştur [*Resmî Gazete*, 27 nisan 1944, sayı: 5692].

§ Kabul buyurulan 24/4/1944 tarih ve 4550 sayılı kanunla; Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin ilişik bir sayılı cetvelde yazılı tertiplerine 4.935.000 lira munzam tahsisat verilmiştir. Keza, yine aynı «A» işaretli cetvelde yeniden açılan ilişik iki sayılı cetvelde yazılı tertiplere 542.200 lira fevkalâde tahsisat konulmuştur [*Resmî Gazete*, 28 nisan 1944, sayı: 5693].

§ 24/4/1944 tarih ve 4552 sayılı kanunla, hudut ve sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 29 nisan 1944, sayı: 5694].

§ Kabul buyurulan 28/4/1944 tarih ve 4555 sayılı kanunla; Vakıflar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin tertipleri arasında 2920 liralık münakale yapılmış ve aynı cetvelin otuz ikinci faslının birinci «cami ve mescitlerin hademe vazifesi ve tahsisatı fevkalâdeleri» maddesine 10.000 lira munzam tahsisat verilmiştir [*Resmî Gazete*, 5 mayıs 1944, sayı: 5698].

§ 5/5/1944 tarih ve 4557 sayılı kanunla; Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 11 mayıs 1944, sayı: 5703].

§ 5/5/1944 tarih ve 4558 sayılı kanunla; Devlet Hava yolları Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 13 mayıs 1944, sayı: 5705].

§ 8/5/1944 tarih ve 4559 sayılı kanunla; Orman Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 15 mayıs 1944, sayı: 5706].

§ 10/5/1944 tarih ve 4560 sayılı kanunla; İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 17 mayıs 1944, sayı: 5708].

§ Kabul buyurulan 12/5/1944 tarih ve 4561 sayılı kanunla; 1943 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı «A» işaretli cetvelde değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 18 mayıs 1944, sayı: 5709].

§ Kabul buyurulan 12/5/1944 tarih ve 4562 sayılı kanunla; Orman Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelde değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 18 mayıs 1944, sayı: 5709].

§ 17/5/1944 tarih ve 4564 sayılı kanunla; Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 25 mayıs 1944, sayı: 5713].

§ 29/5/1944 tarih ve 4566 sayılı kanunla; 1942 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanunu kabul edilmiştir. Mezkûr kanuna göre, Devlet bütçesine giren dairelerin 1944 mali yılı masrafları 952.434.417 lira olup bunun 570.434.417 lirası âdi ve 382.000.000 lirası da fevkalâde masraflara tekabül etmektedir. Yine aynı kanuna göre Devlet bütçesine giren dairelerin 1944 mali yılı âdi masraflarına karşılık olan varidat 570.435.500 lira ve fevkalâde masraflarına karşı olan varidat da 331.075.500 lira ki cem'an 901.511.000 lira tahmin edilmiştir [*Resmî Gazete*, 1 haziran 1944, sayı: 5719].

§ 30/5/1944 tarih ve 4567 sayılı kanunla; Devlet denizyolları ve limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanununa bağlı «A» işaretli cetvelde değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 31 mayıs 1944, sayı: 5718].

§ 30/5/1944 tarih ve 4568 sayılı kanunla; Büyük Millet Meclisi 1943 mali yılı bütçesinden Milli Müdafaa bütçesine münakale yapılması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 31 mayıs 1944, sayı: 5718].

§ 30/5/1944 tarih ve 4569 sayılı kanunla; İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçesinde değişiklik yapılması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 31 mayıs 1944, sayı: 5718].

§ 30/5/1944 tarih ve 4570 sayılı kanunla; Vakıflar Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 2 haziran 1944, sayı: 5720].

§ 30/5/1944 tarih ve 4571 sayılı kanunla; Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 2 haziran 1944, sayı: 5720].

§ 30/5/1944 tarih ve 4572 sayılı kanunla; Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 3 haziran 1944, sayı: 5721].

§ Kabul buyurulan 14/6/1944 tarih ve 4591 sayılı kanunla, 1944 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı «A» işaretli cetvelin Maliye Vekâleti kısmının 179 uncu faslının birinci «memurlar maaşı» maddesinden 4200 lira indirilerek aynı cetvelin Büyük Millet Meclisi kısmının otuz ikinci «Geçmiş yıllara ait tahsisatsız borçlar» faslına ilâve olunmuştur [*Resmî Gazete*, 21 haziran 1944, sayı: 5736].

§ Kabul buyurulan 31/5/1944 tarih ve 4579 sayılı kanun ile; 3780 sayılı Milli Korunma Kanununa tevfiikan yapılmış olan sarfiyata ait 1940 takvim yılı bilânçosu tasdik edilmiştir [*Resmî Gazete*, 10 haziran 1944, sayı: 5727].

§ 20/6/1944 tarih ve 4593 sayılı kanunla; Yalova kaplıcaları işletme idaresinin 1941 mali yılı bilânçosu tasdik edilmiştir [*Resmî Gazete*, 23 haziran 1944, sayı: 5738].

4 — İdari ve beledi işler:

§ Belediye Kanununun yirmi yedinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kabul buyurulan 26/1/1944 tarih ve 4520 sayılı kanunla; ana, baba, büyük ana, büyük baba, evlât, torun ve kardeş, karı, koca ve bu derecedeki sıhri hısımlar bir mecliste birleşemeyeceklerdir. Bir mecliste birleşmesi caiz olmıyanlar intihap edilmiş oldukları takdirde en ziyade rey kazanmış olan, bu da müsavi ise evli olan ve evli olanlardan da çocuğu çok olan âzalık sıfatını alacaktır. Çocuk adedinin de müsavataı halinde kur'a çekilecek ve intihaptan sonra sıhriyet peyda edenler de aynı hükümlere tâbi olacaktır [*Resmî Gazete*, 2 şubat 1944, sayı: 5619].

§ Kabul buyurulan 6/3/1944 tarih ve 4529 sayılı kanunla Gaziantep vilâyetine bağlı Pazarcık kazası Maraş vilâyetine bağlanmıştır [*Resmî Gazete*, 11 mart 1944, sayı: 5652].

§ Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair kabul buyurulan 10/4/1944 tarih ve 4541 sayılı kanuna göre şehir ve kasabalarda kurulu bulunan ve belediye kanununun sekizinci maddesine göre kurulacak olan mahallelerde bir muhtar ve muhtarın başkanlığında bir ihtiyar heyeti teşkil olunacaktır. Yapılacak işler bakımından birkaç mahallenin bir muhtar ve ihtiyar heyetine bağlanması veya bir mahallede birden fazla muhtar ve ihtiyar heyeti bulunması belediye meclisinin kararına ve o mahallin en büyük mülkiye memurunun tasdikına bağlıdır.

bulunmaktadır. Kanunun ikinci maddesine göre mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti, bir muhtar ile dört âzadan teşekkül edecek ve heyetin dört yedek âzası olacaktır. Üçüncü maddeye göre mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti Nüfus Kanununun, 1111 numaralı Askerlik Kanununun, 1525 numaralı Şose ve Köprüler Kanununun, 1086 numaralı Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununun, 1412 numaralı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun, hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanunun, 797 numaralı veraset ve intikal vergisi kanununun, Tahsili Emval Kanununun, 393 numaralı muzır hayvanların itlâfı hakkındaki kanunun, 1580 numaralı Belediye Kanununun, tedrisatı iptidaiye kararnamesinin, 2613 numaralı kadastro ve tapu tahriri kanuniyle 2644 numaralı tapu kanununun hükümlerine tevfiқан muhtelif hususatın ve bunların dışında kalan sair bazı vazifelerin ifasıyle tavgif kılınmaktadırlar.

Kanunun beşinci maddesine göre, mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti ile bunların yedek âzaları, mahalle halkı tarafından seçilecek ve bu seçim, her dört senelik bir devre sonunda yenilenecektir. Bir seçim devresi içinde herhangi bir sebeple olursa olsun seçimin yenilenmesi halinde yeni muhtar ve ihtiyar heyeti âzasının vazifesi, o devre sonunda hitam bulacaktır. Yedinci madde seçime iştirak etmek ve rey vermek için mevcudiyeti icap eden şartları tesbit eylemekte; askerlerin, subayların, askeri memurların, polislerin mahalli muhtar ve ihtiyar heyeti seçimlerinde reye iştirak edemeyeceği bildirilmektedir. Sekizinci madde, mahalle muhtarlığına ve ihtiyar heyeti âzalığına seçilmek için aranılan şartları göstermekte, ve mebusların, vilâyet meclisi âzalarının, eratın, subayların, hâkim ve memurların mahalle muhtarlığına ve ihtiyar heyeti âzalığına seçilemeyeceğini bildirmekte ve dokuzuncu madde de muhtar ve âza olmak için lâzımgelen şartlardan herhangi birine hâle geldiği takdirde, muhtarlık ve âzalık sıfatının zail olacağı gösterilmektedir.

Kanunun on birinci ve müteakıp maddelerinde seçimin ne tarzda yapılacağı, seçim puslalarının tasnifi, on üçüncü maddede seçim encümeni tarafından tanzim olunacak mazbata ve bunun muhtevası, on dördüncü madde muhtar ve ihtiyar heyeti seçimlerinde bu kanun hükümlerine muğayir bir hareket vukubulduğu takdirde yapılacak itirazların tetkik ve neticesi, on beşinci madde intihap cezaları, on altıncı madde seçimin tasdikı, on sekizinci madde muhtar ve ihtiyar heyeti âzalarına işten el çektilererek vazifelerine nihayet verilmeleri, yirminci madde mahalle muhtarları ve ihtiyar heyetleri tarafından görülecek hizmetlere karşılık olmak üzere iş sahiplerinden alınacak harç ve bunun miktarı hakkında gereken hükümleri ihtiva etmektedir [*Resmî Gazete*, 15 nisan 1944, sayı: 5682].

§ Kabul buyurulan 31/5/1944 tarih ve 4573 sayılı kanunla; 1580 sayılı Belediye Kanununun 152 nci maddesinin D bendi «bütçenin yapılması ve tasdikı vilâyet bütçeleri hakkındaki hükümlere tâbidir. Belediyeye bağlı işletme müesseselerinin bütçeleri de aynı şekilde tetkik ve tasdik edilir» tarzında değıştirilmiştir [*Resmî Gazete*, 9 haziran 1944, sayı: 5726].

§ Kabul buyurulan 12/6/1944 tarih ve 4585 sayılı kanunla; 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanununun 9, 18, 20, 28, 50 ve 51 inci maddeleri değıştirilmiştir [*Resmî Gazete*, 17 haziran 1944, sayı: 5733].

5 — İnhisar işleri:

§ İnhisarlar Umum Müdürlüğünün mütedavil sermayesinin artırılması hakkında kabul buyurulan 26/1/1944 tarih ve 4524 sayılı kanunla; İnhisarlar Umum Müdürlüğü mütedavil sermayesi yüz milyon liraya çıkarılır. İştir [Resmî Gazete, 3 şubat 1944, sayı: 5620].

§ Kabul buyurulan 3/5/1944 tarih ve 4556 sayılı kanunla; kibrit ve çakmak inhisarı işletme imtiyazının kaldırılmasına ve bu inhisarın işletilmesi için muvakkat bir idare kurulmasına dair olan 28/5/1943 tarih ve 4426 sayılı kanunun ikinci maddesiyle tesbit edilen müddet 1945 mali yılı sonuna kadar uzatılmıştır [Resmî Gazete, 11 mayıs 1944, sayı: 5703].

§ Kabul buyurulan 5/6/1944 tarih ve 4584 sayılı kanuna göre; oyun kâğıtları inhisarı hakkındaki 1118 sayılı kanunun ikinci maddesi, «oyun kâğıtları, İcra Vekilleri heyetince tâyin olunacak bedelle satılır. Beher desterin maliyet bedeli ile satış bedeli arasındaki fark inhisar resmini teşkil eder. Bu resim yüz kuruştan aşağı olamaz. İnhisar resminin yüzde yetmiş beşi muavenet olmak üzere Kızılay cemiyetine terk ve tahsis, yüzde yirmi beşi hazineye irad kaydolunur» şeklinde değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 13 haziran 1944, sayı: 5729].

6 — Maaş:

§ Devlet memurları aylıklarının tevhid ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4598 sayılı kanuna göre; 3656 sayılı kanunun birinci maddesinde gösterilen derecelerden on beşinci derece kaldırılmıştır. Yine aynı kanunun yedinci maddesi: «Yukarıki dereceye terfi için en az üç sene bir derecede bulunmuş ve bu kadar müddet o derece maaşını fiilen almış ve üst dereceye terfi ehliyet kazanmış olmak şarttır. Ehliyet, memurun mesleki bilgisi, başarılılığı, sicilli, âmir ve müfettişlerce yapılan tezkiyeler göz önünde tutularak takdir olunur. Bu hükmün tatbik şekli nizamname ile gösterilir. Hususî kanunların ehliyetin tâyini hakkındaki hükümleri mahfuzdur. Müddetini doldurmadan yukarı derecede bir memuriyete tâyini icap edenler, müddetlerini dolduruncuya kadar eski derece maaşlarını alırlar. Her ne suretle olursa olsun bir dereceden fazla terfi caiz değildir. Şu kadar ki, kadroya göre aşağı derecede memuriyet olmadığı veya ehil memur bulunmadığı takdirde yedinci ve daha yukarı derecelerden birine en çok iki derece aşağıdaki memurların tayini caizdir. Bu suretle en çok iki derece yukarıdaki memuriyetlere tâyin olunanlara, o derece maaşı tutarı ve fevkalâde zamları ile hak kazanmış buldukları derece maaşı tutarı ve fevkalâde zamları arasındaki fark İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tazminat olarak verilebilir. Altıncı madde hükümleri mahfuz kalmak üzere üçüncü ve daha yukarı derecelerdeki memuriyetlere tâyin edilebilmek için yüksek mektep mezunu olmak şarttır. Altıncı ve daha aşağı derecelerdeki memuriyetlere bu dereceler karşılık gösterilerek daha aşağı derece ile memur tâyini caizdir» şeklinde değiştirilmiştir.

3656 sayılı kanunun sekizinci maddesinin muaddel şekli de şöyledir: «Buldukları derecelerde kanuni müddetlerini doldurdukları ve ehliyetleri sabit olduğu halde, hususi teşkilât kanunlarının koyduğu yaş, meslek ve tahsil gibi kayıtlar ve şartlar dolayısıyla üst dereceye geçirilemeyenlerle kanuni hükümler dairesinde terfi hak kazanmış buldukları halde kadroda açık yer olmamak veya buldukları memuriyette kalmalarına idarece lüzum görülmek veya buldukları memuriyetlerde üst derece bulunmamak sebepleriyle terfi edemiyenlere bir üst derece maaşı ve bu derecede de bir terfi müddeti geçirerek aynı sebeplerle üst dereceye geçemiyen veya terfi edemiyenlere daha bir üst derece maaşı verilir. İkinci derece memuriyetlerde bulunup ta bu suretle bir üst derece maaşı almış olanlardan bir terfi müddeti daha geçirerek terfi hak kazananlara yüz lira aylık tazminat verilir. Birinci derece memuriyetlerden bu derecede bir terfi müddetini dolduran ve terfi hak kazananlara yüz lira ve bunlardan ikinci bir terfi müddeti doldurarak terfi hak kazananlara daha yüz lira aylık tazminat verilir. Bu madde hükmüne göre yapılacak terfilerde memurun bulunduğu derece maaşını bir terfi müddetince müktesep hak olarak almış bulunması esastır».

4598 sayılı kanunun altıncı maddesine göre, maaşlı ve ücretli memurlara (açık maaş alanlar dahil) her çocuk için beş lira aylık çocuk zammı verilecek ve memur tarafından infak edilmekte olan üvey çocuklar öz çocuk sayılacaktır. Yedinci maddeye göre de, aynı memurlardan çocuğu dünyaya gelenlere, karısı vefat edenlere son maaş veya ücretinin bir aylık tutarı; memurun ölümü halinde de sağlığında beyanname ile gösterdiği kimseye, eğer beyanname vermemişse ailesine, son maaş veya ücretinin iki aylık tutarı yardım olarak verilecek ve bu yardımlar hiç bir vergi ve tevkifata tâbi olmadıkları gibi borç için de haczedilemeyeceklerdir.

Kanunun dokuzuncu maddesine göre, 3656 sayılı kanuna tâbi maaşlı ve ücretli memurlardan (açık maaş alanlar dahil) memleket içindeki resmi veya hususi sıhhat müesseselerinde yatarak veya ayakta tedavileri fennen sabit olanların tedavi ve yol masraflarıyla tedavi edilmekte iken ölenlerin cenaze masrafları dairesince ödenecektir. Onuncu maddeye göre de, 788 sayılı Memurin Kanununun 20, 69 ve 88 inci maddeleriyle 84 üncü maddesinin 3335 sayılı kanunla değiştirilen «D» fıkrası ve 3656 sayılı kanununun on dördüncü maddesinin son fıkrasıyla muvakkat on altıncı maddesi kaldırılmıştır.

Kanunun muvakkat birinci maddesine göre, 4598 sayılı kanunun neşri tarihinde memur bulunan yüksek mektep mezunları için bir defaya mahsus olmak üzere terfi müddeti iki senedir. On birinci maddeye göre, işbu kanunun yardımlara müteallik hükümleri 1 ikinciteşrin 1944 tarihinden ve diğer hükümleri 31 mayıs 1944 tarihinden itibaren muteber bulunmaktadır [Resmî Gazete, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

§ Subay ve askeri memurların maaşlarına dair 3661 sayılı kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4600 sayılı kanun (1).

(1) Askerî mevzuat kısmına bakınız.

§ Gedikli erbaşların maaşlarının tevhid ve teadülü hakkındaki kanunu tadil eyliyen 21/6/1944 tarih ve 4601 sayılı kanun (2).

§ Büyük Millet Meclisi âzasının tahsisat ve harcirahları hakkındaki 1613 sayılı kanunun birinci maddesini değiştiren 1757 sayılı kanuna ek olmak üzere kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4602 sayılı kanuna göre; 5 mart 1931 tarih ve 1757 sayılı kanunun birinci maddesi gereğince verilen tahsisatın seneliği ve her üç ay tediye edilecek miktarı, 1613 sayılı kanunun üçüncü maddesiyle tekaüt hesabında esas tutulan maaş derecesinin aylık tutarına göre hesap olunacaktır [*Resmî Gazete*, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

§ 2507 sayılı kanuna ek olmak üzere kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4603 sayılı kanuna göre; 11/6/1944 tarih ve 2507 sayılı kanunun birinci maddesi hükmüne göre verilecek ölüm tazminatı birgüna vergi ve resme tâbi tutulmayacaktır [*Resmî Gazete*, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

7 — Mali:

§ Kazanç vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kabul buyurulan 10/1/1944 tarih ve 4508 sayılı kanunla; 22 mart 1934 tarih ve 2395 sayılı kazanç vergisi kanununun (1) üçüncü maddesinin birinci fıkrası ve aynı kanunun 29/5/1940 tarih ve 3840 sayılı kanunla (2) değiştirilmiş olan on üçüncü maddesinin ikinci bendinin «D» fıkrası tadil edilmiştir [*Resmî Gazete*, 15 kânunusani 1944, sayı: 5604].

§ Kabul buyurulan 10/1/1944 tarih ve 4509 sayılı kanunla; 3 nisan 1926 tarih ve 797 sayılı veraset ve intikal vergisi kanununun (3) 16/7/1931 tarih ve 1836 sayılı kanunla değiştirilmiş olan ikinci maddesine «siyasî partilere vaki umumî intikaller» şeklinde bir fıkra ilâve edilmiştir [*Resmî Gazete*, 15 kânunusani 1944, sayı: 5604].

§ Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki kanuna ek olmak üzere kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 4512 sayılı kanunla; Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanunun altıncı maddesinde yazılı olup 2100 sayılı kanunla iki ve 2686, 3336 ve 3974 sayılı kanunlarla üçer sene temdit edilmiş olan müddet, hitamı tarihinden itibaren üç sene daha uzatılmıştır [*Resmî Gazete*, 29 kânunusani 1944, sayı: 5616].

§ Milli Korunma Kanunu hükümlerine göre 1942 yılı hububat borçlarını ödiyememiş olanların affına dair kabul buyurulan 26/1/1944 tarih ve 4518 sayılı kanunla; Milli Korunma Kanunu hükümlerine göre 1942 yılı hububat borçlarını ödememekten mahkûm olanların cezaları bütün netice-

(2) Askeri mevzuat kısmına bakınız.

(1) Bk. *Düstur*, üçüncü tertip, cilt: 15, sahife: 234, *Resmî Gazete*, sayı: 2662.

(2) Bk. *Düstur*, üçüncü tertip, cilt: 21, sahife: 880, *Resmî Gazete*; sayı: 4521.

(3) Bk. *Düstur*, üçüncü tertip, cilt: 7, sahife: 1116, *Resmî Gazete*, sayı: 348.

leriyle birlikte affedilmiştir. Maznun olanlar hakkında da tahkikat ve takibat yapılmıyacaktır. Keza 1942 yılı hububat borçlarını ödiyemiyenlerden de bu borç aranmayacaktır [*Resmî Gazete*, 2 şubat 1944, sayı: 5619].

§ Varlık Vergisi bekayasının terkinine dair kabul buyurulan 15/3/1944 tarih ve 4530 sayılı kanun ile; 12/11/1942 tarih ve 4305 sayılı Varlık Vergisi Kanununa göre tarhedilmiş olan vergilerinden tahsil edilmemiş bulunanların kayıtları terkin edilmiş ve 4305 sayılı kanuna göre yapılmış olan varlık vergisi tarhiyatından dolayı yeniden müracaat kabul olunacağı hakkında gereken hüküm vaz olunmuştur [*Resmî Gazete*, 17 mart 1944, sayı: 5657].

§ Kabul buyurulan 31/3/1944 tarih ve 4538 sayılı kanunla; mülga kibrit ve çakmak inhisar idaresinin ilgasından evvelki zamana ait 4 haziran 1928 — 31 mayıs 1929 ve 1 haziran 1929 — 31 mayıs 1930 yılları ve haziran 1930 ayı ilişik bilânçoları ve kâr ve zarar hesapları ile 1 temmuz 1930 — 18 haziran 1938 tarihine kadar devam etmiş olan tasfiye devresi ilişik bilânçosu ve kâr ve zarar hesabı tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 11 nisan 1944, sayı: 5678].

§ Toprak mahsulleri vergisi hakkında kabul buyurulan 26/4/1944 tarih ve 4553 sayılı kanun sekiz fasıldan tereküp etmektedir. Kanunun birinci faslında verginin mevzuu ve istisnaları, ikinci faslında mükellef ve teklif yeri, üçüncü faslında matrahın tâyini ve verginin tarhi, dördüncü faslında verginin nisbeti, beşinci faslında verginin tahsili, altıncı faslında müeyyideer, yedinci faslında cezalar hakkında lâzımgelen esaslar konmuş ve sekizinci faslı da son hükümlere tahsis olunmuştur.

Kanunun birinci maddesi Türkiyede yetiştirilen ve ilişik bir numaralı cetvelde yazılı bulunan toprak mahsulleriyle ipek kozasının bu kanunda yazılı esaslara göre toprak mahsulleri vergisine tâbi bulunduğunu bildirmekte ve ikinci madde de bu vergiden istisna edilen hususatı tesbit etmektedir. Üçüncü maddeye göre, toprak mahsulleri vergisi, vergiye tâbi mahsullerin idrâk zamanındaki sahibinden alınacak ve dördüncü maddeye göre de toprak mahsulleri vergisi, mahsulün elde edildiği kaza varidat dairesince tarholunacaktır. Kanunun beşinci ve müteakıp maddeleri toprak mahsulleri vergisinin matrahını tâyin ve verginin tarhi hakkında gereken hükümleri ihtiva etmektedirler. Altıncı maddeye göre, mükellefler veya namlarına hareket edenler, şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri nezdinde açılmış olan beyan cetvellerine kanunda tesbit edilen hususatı kaydettirmek suretiyle beyanda bulunmağa ve bu beyanlarını imzalamaya veya işaretleriyle tevsika mecbur tutulmaktadır. Ancak bu beyan cetvellerine kayıt zamanları, istihsal mintakalarına ve mahsul nevilerine göre Maliye Vekâletince tâyin olunacaktır. Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri beyan cetvellerinin bir suretini alıkoyarak aslını resmî mühür ve imzalarıyla tasdik ve yedinci maddede yazılı ilân müddetini takip eden hafta içinde bağlı oldukları varidat dairesine makbuz mukabilinde teslim edeceklerdir.

Vergiye tâbi mahsullerin mikdarı (ipek kozası hariç) her şehir, kasaba ve köy veya çiftlik bir birlik addolunarak her birlik için madde mahsu-

salarında yazılı hükümler dairesinde ayrı ayrı tahmin olunacaktır. İpek kozasının miktarı ise her mükellefe ait beyanın kontrol edilmesi suretiyle tesbit edilecektir.

Kanunun on ikinci maddesi her vilâyet ve kaza merkezinde bir tahmin komisyonunun bulunacağını bildirmekte ve bu komisyonun vilâyet merkezinde ve kazalarda kimlerden tereküp edeceğini tasrih etmektedir. Tahmin komisyonlarının vazifelerini gösteren on üçüncü maddeye göre; bu komisyonlar mahsulün nev'i itibariyle mükellefiyetin miktarını tesbit, vukuf heyetlerini teşkil ve vazifeye sevk, hakem heyetlerinin vazife göreceği mıntakaları tâyin, kanunun yirmi bir ve yirmi ikinci maddelerinde yazılı itirazları, tetkik ve bunları bir karara raptedeceklerdir. Kanunun on dördüncü maddesi mahsul beyannamelerinden, on beşinci maddesi mahsul beyannamelerinin muhtevassından, on altıncı maddesi vukuf heyetinden, on yedinci madde vukuf heyetlerinin mahsulün tahmini hakkındaki faaliyetinden, on sekizinci madde tahmin komisyonları tarafından mahsulün tahmini ve mükellefiyetin tesbitinde nazarı dikkate alınacak hususattan, yirmi ikinci madde tahmin komisyonlarınca tesbit edilen mükellefiyet miktarına karşı yapılacak itirazdan ve bu itirazların tetkik şekliinden bahsetmektedir.

Kanunun yirmi yedinci maddesine göre verginin nisbeti yüzde ondur. Yirmi sekizinci maddeye göre, mahsullerin nev'ine tâbi olmak suretiyle vergi aynen veya nakden tahsil edilecektir. Aynen ödenmesi lâzımgelen hallerde, mükellefler mahsulün nev'i itibariyle tahmin komisyonlarınca tâyin edilecek tarihlerde teslim yerlerine kendi vasıtalarıyla getirerek teslim etmeye mecburdurlar. Nakden alınacak vergi mahalli icaplara göre Maliye Vekâletince tâyin edilecek tarihlerde iki taksitte tahsil olunacaktır. Kanunun otuz beşinci maddesi afyon, pamuk, pancar, tütün, antepfıstığı, fındık, kuru incir ve kuru üzüm mahsullerinin vergilerinin tarih ve tahsili hakkında hususi hükümler vazetmektedir. Otuz altıncı maddeye göre de ipek kozasının vergisinin cibayet şekli Maliye Vekâletinin tesbitine bırakılmaktadır.

Kanunun otuz yedinci ve müteakıp maddelerinde istihsal yerlerini kasten eksik veya yanlış beyan edenlerin, aynen alınan vergilerden zamanında teslim edilmeyenlerle taksit müddetleri içinde ödenmeyen nakdi vergi borçlarının tâbi tutuldukları zam hakkında lâzımgelen hükümlere tesadüf edilmektedir. Kırk birinci madde vaktinde ödenmeyen vergi borçları hakkında Tahsili Emval Kanununun tatbik olunacağından, kırk üçüncü madde verginin terkinini icap ettiren hallerden bahsetmektedir. Kanunun kırk beş ve müteakıp maddelerinde, toprak mahsulleri vergisinin tarihiyle ilgili hususatta vazifedar olanların vazifelerini sulüstimal etmeleri halinde verilecek cezalar tesbit edilmekte; kırk sekiz ve müteakıp maddelerde de kanunun mükemmel bir şekilde tatbiki, vazifedar kılınacak memur ve müstahdemlerin maaş, yevmiye, zaruri masraf ve ikramiyeleri hakkında gereken hükümler vaz olunmaktadır [*Resmî Gazete*, 28 nisan 1944, sayı: 5693].

§ Artırma, eksiltme ve ihale kanununun elli yedinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kabul buyurulan 17/4/1944 tarih ve 4574 sayılı kanuna

göre; 2 haziran 1934 tarih ve 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununun elli yedinci maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: İhalenin iktisabı katliyetinden sonra takarrür eden bedele zam veya tenzil yapılamaz. Ancak ihalesi merkezden mezuniyet istihsaline mütevakkıf olan alım, satım, inşaat, tamirat, imalât ve posta nakliyatı işlerinde merkezden cevap alınacağı kadar eksiltmeyi yapan komisyona mukarrer bedelin yüzde on beşinden aşağı olmamak ve teminatı katiye verilmek şartıyla teklif olunacak zam veya tenziller kabul edilir. Bu takdirde uhdesine ihale icrası için istizan edilen talibe keyfiyet tebliğ ve zam veya tenzil icrasını kabul ettiği halde iki talip arasında bir celseye mahsus olmak üzere aleni artırma ve eksiltme küşat edilerek en müsait bedel teklif edene ihale yapılır ve keyfiyet ait olduğu vekâlet veya daireye bildirilir. Bundan sonra artık zam veya tenzil teklifleri kabul edilmez [*Resmî Gazete*, 24 nisan 1944, sayı: 5689].

§ Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040, 4226 ve 4437 sayılı kanunlara ek olmak üzere kabul buyurulan 15/5/1944 tarih ve 4565 sayılı kanunla; kanuna bağlı cetvelde yazılı iş ve teşebbüslerle iştigal eden kazanç vergisi mükelleflerinden: A) 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun on yedinci maddesine göre, işgal ettikleri mağaza, dükkân yazıhane ve idarehane gibi yerlerin gayri safi iradları veya mezkûr kanunun yirminci maddesi mucibince gündelik gayrisafi kazançları üzerinden vergiye tâbi bulunanların kazanç vergilerine; B) Ticaret ve sanatlarını icra ettikleri yerlerin gayrisafi iradı iki bin lira veya daha fazla olmasından veyahut Kazanç Vergisi Kanununun kırk yedinci maddesi mucibince beyanname usulünü tercih etmelerinden dolayı beyanname usulüyle kazanç vergisine tâbi bulunanların 2729 sayılı kanuna göre hesaplanan asgari vergilerine; geçen takvim yılı içinde ikamet ettikleri yerlerin senelik kira bedelleri ve bu yerler mükellefin malı ise senelik gayrisafi iradları mikdarınca fevkalâde zam ilâve olunmuştur. İşaret ettiğimiz «A» ve «B» fıkralarının şümulüne giren kollektif şirketler de, şirketlerin ikamet ettikleri yerlerin kira bedeli ve bu yerler şirketlerin malı ise gayrisafi iradı üzerinden mezkûr zamma tâbi bulunmaktadır.

Yine aynı kanuna göre, 2395 sayılı kanunun sekizinci maddesinin 3253 sayılı kanunla değiştirilmiş olan birinci bendinde yazılı müteahhitler teadiye sırasında taahhüt bedellerinden kesilen kazanç vergilerinden ayrı olarak, yukarıda zikrettiğimiz fevkalâde zamma tâbidir. Esas işleri müteahhitlik olmayıp 2395 sayılı kanunun sekizinci maddesinin muadeli birinci bendinde yazılı daire ve müesseselere esas işlerinin mevzuuna giren mal satmalarından veya hizmet ifa etmelerinden dolayı ârizî olarak müteahhit vaziyetine girenlerden müteahhitlik için fevkalâde zam alınmayacaktır.

Kanun temas eylediğimiz bu esasları vaz ettikten sonra fevkalâde zammın hesabında nazarı dikkate alınacak noktalar, mükellefler tarafından verilecek beyannamelere dercolunacak hususat, bu beyannamelere istinaden varidat daireleri tarafından verginin tarh ve tebliği hakkında gereken hükümleri de koymaktadır [*Resmî Gazete*, 26 mayıs 1944, sayı: 5714].

§ Muayyen tarifeli nakil vasıtalarıyla seyahat eden yolculardan alınacak nakliyat resmi hakkındaki 2030 numaralı kanuna ek olmak üzere ka-

oul buyurulan 5/6/1944 tarih ve 4581 sayılı kanuna göre; muayyen tarifeli nakil vesaiti ile seyahat eden yolculardan alınacak nakliyat resmi hakkındaki 472 numaralı kanunun birinci maddesinde yazılı müesseseler tarafından bir ay zarfında tahsil olunan nakliyat resminin, 2030 numaralı kanunun birinci maddesi mucibince mal sandığına teslimi için tayin edilmiş bulunan müddet Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü için yetmiş beş gündür [*Resmî Gazete*, 13 haziran 1944, sayı: 5729].

§ Şeker ve glikoz istihlak vergisi hakkındaki 4385 sayılı kanuna ek olmak üzere kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4597 sayılı kanunla; şeker ve glikoz üzerindeki munzam istihlak vergilerinde yapılan tenziller tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

8 — Nafia ve münakale işleri:

§ Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün muhtelif ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi ve bono ihracına salâhiyet verilmesi hakkında kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 4515 sayılı kanunla; Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü ihtiyacı için hat, köprü, liman, iskele, atölye, santral, istasyon, hangar, depo, emniyet tachizat ve tesisatı ve şebeke üzerinde telefon hatları yaptırılması, kurulması, genişletilmesi, yenilenmesi ve kuvvetlendirilmesi ve muharrik ve müteharrik vasıtalarla deniz vasıtaları ve takım ve tezgâh satın alınması maksadiyle senelik tediye mikdarı sekiz milyon lirayı geçmemek üzere altmış milyon liraya kadar 1944-1953 yıllarına geçici taahhütlere girişmeğe Münakalât Vekili mezun kılınmıştır. Keza, yukarıda zikredilen hususat hakkında girişilecek taahhütlere mukabil icabettiği takdirde faizleriyle birlikte umumî yekûnu altmış milyon lirayı geçmemek üzere bono çıkarmağa Münakalât Vekilinin izniyle Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü ve bu bonolara kefalet etmeye Maliye Vekili mezun bulunmaktadır [*Resmî Gazete*, 1 şubat 1944, sayı: 5618].

§ Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünce hazine kefaletiyle çıkarılacak bonolar hakkında kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 4516 sayılı kanunla; Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü, sermayesinin dörtte üçü nisbetinde hazine kefaletiyle bono çıkarmağa mezun kılınmaktadır. Yalnız bu bonolar hasılından istimal edilmeyen kısmı, itfa ve faiz karşılığı hazinece temin edilmek üzere hazine hesabı carisine yatırılacaktır [*Resmî Gazete*, 1 şubat 1944, sayı: 5618].

§ Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün kaldırılması ve vazifelerinin Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne verilmesi hakkında kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 4517 sayılı kanunla; Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğünün ünvanı «Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü» ne çevrilmiş, Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü kaldırılmış ve bu idarenin bütün hizmetleriyle gelirleri menkul ve gayrimenkul malları, paraları, bütün hak ve vccibeleri Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne

devredilmiştir. Keza, Türkiye sahillerinde fenerlar, radyofarlarla deniz işaretleri ve can kurtarma istasyonları kurup işletmek vazifesi, yalnız Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne ait bulunmaktadır. Yalnız, aynı kanuna göre, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum müdürlüğüne intikal eyliyen hizmetler dolayısıyla memur kadrolarında bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılacak tevhit neticesinde açıkta kalacak memur ve müstahdemlerden fiili hizmet müddetleri üç seneden fazla olanlara üç aylık, hizmet müddetleri bir seneden üç seneye kadar olanlara iki aylık, hizmet müddetleri bir seneden üç seneye kadar olanlara iki aylık, hizmet müddetleri bir seneden az olanlara bir aylık ücret verilerek idare ile alâkaları kesilecektir. Nihayet tekaütlük için meşrut fiili hizmet müddetini henüz doldurmamış ve fakat faal hizmet müddetleri yirmi yıl ve daha fazla olanlara, yirmi beş yıldan noksan olan beher yıl için bu müddete ait tekaüt maaşının yirmi beşte biri tenzil edilmek suretiyle, tekaüt maaşı tahsis olunacaktır. Fiili hizmet müddetleri yirmi yıla baliğ olmıyanlara üç yıldan az olsa dahi sandıktaki % 5 ve % 2 leri faizsiz olarak iade edilmek suretiyle sandık ve idare ile alâkaları kesilecektir [*Resmî Gazete*, 1 şubat 1944, sayı: 5618].

§ Elektrik işleri etüd idaresi teşkiline dair 2819 sayılı kanunun on yedinci maddesini tadil zımında kabul buyurulan 6/3/1944 tarih ve 4528 sayılı kanunla; mezkûr on yedinci madde: «Elektrik işleri etüd idaresinin umumî heyeti Başvekâletten intihap edilecek üç murahhas ile Büyük Millet Meclisinin bütçe, iktisat, divanı muhasebat ve Nafia encümenleri âzalarının toplantısından vücuda gelir» şeklinde değiştirilmiştir [*Resmî Gazete*, 11 mart 1944, sayı: 5652].

§ Devlet Demiryolları ve Limanları idarei umumiyesinin teşkilât ve vezâifine dair olan 1042 sayılı kanunla bu kanuna ek ve tadillerinde değişiklik yapılması ve bu kanuna yeni bazı hükümler eklenmesine dair kabul buyurulan 10 haziran 1944 tarih ve 4577 sayılı kanunla; 1042 numaralı kanunun 1483 numaralı kanunla değiştirilmiş olan on birinci maddesi, «umumî idare, bütçe ile verilen tahsisattan fazla taahhüt ve sarfiyatta bulunamaz. Ancak inşaat, tesisat, balast, traves, malzemei fershiye, muharrik ve müteharrik edevat, kömür, kereste, demir köprüler ve aksamı ile diğer işletme malzemesi, tahmil ve tahliye işleri için senesi bütçesindeki tahsisatın nisfını tecavüz etmemek şartıyla gelecek seneye geçici taahhüdât icrası caizdir. Bundan başka sefere hazırlık, seferberlik ilânı gibi askeri ve fiyatların artması, kuraklık ve saire gibi iktisadi ve fevkalâde vaziyetlerde tahsisatın kâfi gelmemesi ve derhal munzam tahsisat istihsali kabîl olması halinde Büyük Millet Meclisinin ilk içtimasında tasdikına arz olunmak ve işletmeyi tevakkuftan sıyanet lüzumuna münhasır bulunmak üzere İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi ile istisnaen fazla sarfiyatta bulunabilir» şeklinde değiştirilmiş ve 1042 numaralı kanunun 1784 numaralı kanunla değiştirilmiş olan on beşinci maddesine de yeni bir fıkra ilâve olunmuştur.

Keza, aynı kanunla, 1042 sayılı kanunun otuz beşinci maddesi tadil olunmuş ve kanunda mevcut dördüncü madde ile de Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü istasyonlarında ve limanlarında inzibatı temin ile mükellef olan polis ve jandarmalara idare binaları mü-

sait bulunduğu takdirde meccanen yer ve demiryolu muhafaza kıtalarının tabur ve bölük komutanlarına vazife görmeleri için yine idare binaları müsait bulunduğu takdirde kirasız oda tahsisine umumî idare mezun kılınmıştır.

4577 sayılı kanunun beşinci maddesine göre herhangi bir sebeple kullanılmıyan biletlerin bedelleri yüzde onu tevkif edilerek iade olunabilecek ve bu tevkifat elli kuruştan az ve iki yüz kuruştan çok olmayacaktır. Ancak kullanılmıyan bilet satın alındığı günde satış bürosuna iade edilirse bu tevkifat yapılmıyacaktır. Keza, biletlerin kullanılmaması trenlerin lâğvi veya gecikmesi gibi idareyi ilgilendiren sebeplerden ileri gelmişse bilet bedelleri tevkifatsız olarak iade edilecektir. Yine aynı kanuna göre geri verilen bilet bedelleri üzerinden tahsil edilmiş olan resim ve vergiler de idarece bilet sahibine iade olunacaktır. Nihayet, 4577 sayılı kanunun, 1042 sayılı kanunun dördüncü muvakkat maddesine eklediği yeni bir fıkraya göre de, demiryolu, liman ve iskelelerde tarife tatbikatına esas olan eşya tasnifini değiştirmeye Münakalât Vekili salâhiyettar kılınmaktadır [*Resmî Gazete*, 10 haziran 1944, sayı: 5727].

§ Devlet Demiryolları ve limanları İşletme Umum Müdürlüğü memur ve müstahdemlerinin ücretlerine dair 2847 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren 3173 sayılı kanuna yeni bazı hükümler eklenmesi hakkında kabul buyurulan 31/5/1944 tarih ve 4578 sayılı kanuna göre: Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünce tayin edilecek yerlerde çalışan işçilere çalıştıkları günlerde ve günde bir defaya mahsus olmak üzere tesbit edilecek esaslara göre parasız yemek verilecek; Umum Müdürlüğe ait arazide yetişen ve yetiştirilen yiyecek maddeleri, idarece iâşe edilenlerin ihtiyaçlarına tahsis ve sarfolunacaktır. 4578 sayılı kanunun üçüncü maddesine göre, Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünce maden işletme yerlerinde çalıştırılan memur ve müstahdemlerle 3173 sayılı kanun gereğince istihkaklarını alan amele ve işçilere buralarda çalıştıkları müddete münhasır olmak üzere idare encümeninin kararı ve Münakalât Vekilinin tasvibi ile aylık tutarlarının yüzde yirmlisine kadar tazminat vermeye mezkûr umum müdürlük salâhiyetli bulunmaktadır. Dördüncü maddeye göre de, Devlet Demiryollarında amelelikle çalışan erlere, yaptıkları fazla iş nisbetinde artırılmak üzere günde 40-80 kuruş arasında gündelik verilebilecektir [*Resmî Gazete*, 10 haziran 1944, sayı: 5727].

§ İzmir suları Türk Anonim Şirketinin satın alınmasına ve devrine dair kabul buyurulan 5/6/1944 tarih ve 4583 sayılı kanunla; İzmir suları Türk Anonim Şirketi imtiyaz ve tesisatının satın alınmasına dair 8/11/1943 tarihinde Nafia Vekili ile salâhiyettar şirket murahhasları arasında imza ve teati edilmiş olan mukavele tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 14 haziran 1944, sayı: 5730].

§ Kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4596 sayılı kanunla; Antalya, Trabzon ve Malatya elektrik imtiyazları feshedilmiştir [*Resmî Gazete*, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

9 — Tekaüt işleri:

§ Hatayın ilhaki dolayısıyla açıkta kalan memurlara verilecek tekaüt aylığı ve tazminat hakkında kabul buyurulan 10/4/1944 tarih ve 4540 sayılı kanuna göre; hiyar haklarını Suriye ve Lübnan lehinde kullanılmıyarak Türk vatandaşlığına geçenlerden Hatay hükümeti zamanında umumî, mülhak ve hususî bütçeli dairelerle Ziraat Bankası memurluklarında bulunmakta iken ilhak dolayısıyla açıkta kalmış ve ilhaktan sonra da kendilerine vazife verilmemiş olanlarla vazifelerinde ipka edilip te bilâhara Harbiye tahsili görmemiş olduklarından açığa çıkarılmış olan subaylar ve ilhaktan evvelki dairelerce tekaüde sevkedildikleri halde ilhak tarihine kadar muamelesi tekemmül etmemiş bulunanlar hakkında şu hükümler tatbik edilecektir: 1) Hizmet müddetleri yirmi beş seneye balığ olanlara en so:ı buldukları dairelerin tekaüt kanunları hükümleri tatbik olunacaktır. 2) Hizmet müddetleri yirmi sene ve daha ziyade olanların yirmi beşten noksan olan her hizmet senesi için yirmi beş senelik tekaüt maaşının yirmi beşte biri indirilmek suretiyle birinci fıkra gereğince tekaütlükleri yapılacaktır. 3) Hizmet müddetleri yirmi seneden noksan olanlara her hizmet senesi için birer aylık hesabıyla son aldıkları aylıkların tutarı bir defada verilerek ilişikleri kesilecektir. Aynı kanunun yine birinci maddesine göre, kendilerine yukarıdaki esaslar dahilinde tekaüt maaşı bağlanacak veya tazminat alacak olanların son aylıklarının bir Suriye kuruşu bir Türk kuruşu itibar olunacak ve yukarıdaki esasların tatbikinde de Suriye, Lübnan ve Hatay hükümetleriyle Osmanlı hükümeti zamanında geçen ve Türkiye Cumhuriyeti Tekaüt Kanunlarının kabul eylediği hükümlere uyan hizmetler esas tutulacaktır [*Resmî Gazete*, 15 nisan 1944, sayı: 5682].

§ Askerî ve mülki tekaüt kanununun kırk altıncı maddesini değiştiren 14/4/1944 tarih ve 4546 sayılı kanuna göre; 1683 sayılı askerî ve mülki tekaüt kanununun 46 ıncı maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: «Hazar ve seferde yapılan talim, manevra ve askerî hareketler esnasında hava tesislerinden ve hareket ârızalarından yahut askerî bir vazife yapıldığı sırada bu vazifenin ifasından doğan bir sebepten dolayı hastalanarak iyileşip vazifeye başlamadan ve ordu ile irtibatı da kesilmeden ölen subay ve askerî memurlarla gedikli erbaşların yetimlerine birinci derecede malûliyet maaşının yüzde altmış beşi tahsis olunur.

Henüz tasfiye edilmemiş olan ve henüz vazifede kullanılan deniz gedikli subaylarıyla hava gedikli subaylarının yetimleri hakkında da aynı hüküm tatbik olunur.

Bünyevi mahiyette bir hastalığı olup ta bu hastalığın, askerî bir vazife ifası sırasında ve bu vazifenin tesirinden doğan bir sebeple tezahür etmesi veya şiddetlenmesi neticesinde hastalanarak tekrar vazifeye başlamadan ve ordu ile irtibatı kesilmeden ölenlerin yetimlerine de aynı nisbette maaş tahsis olunur.» [*Resmî Gazete*, 22 nisan 1944, sayı: 5683].

§ Belediyeler ve bunlara bağlı müesseseler ve Belediyeler Bankası memurları tekaüt sandığı teşkiline dair olan 4085 sayılı kanuna ek olmak üzere kabul buyurulan 19/6/1944 tarih ve 4594 sayılı kanuna göre; 10 temmuz 1941 tarihinde belediyelerle bunlara bağlı müesseselerde ve Belediyeler

Bankasında ve belediyeler imar heyetine bağlı fen şefliğinde sicilde kayıtlı ve musaddak kadrolara dahil daimi vazife görenlerden, 4085 numaralı kanuna tâbi vazifelerde evvelce geçirdikleri hizmet müddetini kanunun koyduğu kayıtlar dairesinde saydırmak isteyenler, 1944 senesi nihayetine kadar mensup oldukları idareler vasıtasıyla sandığa müracaat edebilirler [*Resmî Gazete*, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

10 — Ticari işler:

§ Kabul buyurulan 29/3/1944 tarih ve 4534 sayılı kanun ile; tasfiye halinde bulunan «A» hesabı hakkında Alman sefaretiyle 17/12/1940 tarihinde teati olunan mektuba bağlı iki numaralı listede darı için 150.000, zeytinyağı için 250.000 lira olarak Almanlara tahsis edilmiş bulunan kontenjanların kaldırılması suretiyle aynı listede yağlı tohumlar için gösterilen 350.000 liralık kontenjanın 750.000 liraya iblâğı hakkında Türkiye ve Almanya hükümetleri arasında Ankarada 24/5/1943 tarihinde teati olunan mektuplarla yapılan anlaşma kabul ve tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 6 nisan 1944, sayı: 5674].

§ Kabul buyurulan 29/3/1944 tarih ve 4535 sayılı kanun ile; Türkiye-Almanya arasında münakit 25/7/1940 tarihli hususi anlaşmaya merbut «A» ve «B» listelerinde mezkûr, mecmuu 1.438.651,56 Türk lirasına balığ olan darı, bakla ve nohut, kepek ve küspe, arpa kontenjanları bakiyelerinin yağlı tohumlarla mübadele edileceğine mütedair Hariciye Vekâleti ile Almanya sefareti arasında 6/4/1943 tarihinde teati edilen mektuplarla yapılan anlaşma kabul ve tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 6 nisan 1944, sayı: 5674].

§ Kabul buyurulan 29/3/1944 tarih ve 4536 sayılı kanunla; 18 nisan 1943 tarihinde Ankarada imzalanan Türkiye ile Almanya arasında ticari mübadelelerin ve tediyelerin tanzimine dair iki anlaşma ile bu anlaşmalarla aynı zamanda imzalanan protokol ve iki heyet reisleri arasında teati olunan mektuplar kabul ve tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 7 nisan 1944, sayı: 5675].

§ Kabul buyurulan 10/4/1944 tarih ve 4543 sayılı kanunla; Alman sanayi tarafından Türkiyeye 861.111 Türk lirası tutarında 3000 kilo atebrin verilmesi ve mukabilinde Almanyaya tonu 34500 Türk lirası hesabıyla, aynı kıymette Türk afyonu ihraç edilmesi hakkında Alman sefaretiyle teati olunan mektuplarla yapılan anlaşmalar kabul ve tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 17 nisan 1944, sayı: 5688].

§ Kabul buyurulan 10/4/1944 tarih ve 4544 sayılı kanunla; Türkiye ile İsviçre arasında mevcut 28 mart 1942 tarihli ticari anlaşma 31 temmuz 1943 tarihine kadar temdit edilmiştir [*Resmî Gazete*, 17 nisan 1944, sayı: 5688].

§ Türk kodeksine uygun olmıyan tıbbi ecza ve kimya maddelerinin memlekete ithalleri hakkında kabul buyurulan 24/4/1944 tarih ve 4549 sayılı kanunla; gümrüklere gelmiş ve gelecek olan vasıfları Türk kodeksine uymayıp fakat imal edildikleri memleketlerin kodekslerine uygun ol-

duğu tesbit edilen tıbbi ecza ve kimya maddelerinin memlekete ithallerine Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti izin verebilecektir. Ancak bu kanun, Milli Korunma Kanununun üçüncü maddesine göre ilâmı gereken fevkalâde hallerin hitamından bir yıl geçinceye kadar mevkii meriyette kalacaktır [Resmî Gazete, 28 nisan 1944, sayı: 5693].

§ Kabul buyurulan 5/6/1944 tarih ve 4582 sayılı kanunla; yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette ticaret anlaşmaları ve Modüsivendiler akdi, bunların şumulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik icrası, anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaredatına karşı tedbirler alınması hakkında hükümet salâhiyettar kılınmıştır [Resmî Gazete, 13 haziran 1944, sayı: 5729].

§ Kabul buyurulan 12/6/1944 tarih ve 4586 sayılı kanunla; Ankara belediyesi için İsviçreden satın alınacak otobüslere müteallik anlaşmaya esas olan mektupların beşinci numarasında derpiş olunan müddet 30 haziran 1943 tarihine kadar uzatılmıştır [Resmî Gazete, 17 haziran 1944, sayı: 5733].

§ Kabul buyurulan 12/6/1944 tarih ve 4587 sayılı kanunla; Ankara belediyesi tarafından İsviçreden mübayaa olunacak otobüslere müteallik mektupta mukavelenin akdi için tesbit olunan müddet 31/12/1943 tarihine kadar uzatılmıştır [Resmî Gazete, 17 haziran 1944, sayı: 5733].

§ Kabul buyurulan 12/6/1944 tarih ve 4588 sayılı kanunla; Türkiye ile İsviçre arasında 4 ağustos 1943 tarihinde Bern'de imza olunan ticarî mübadelelerin ve tediyelerin tanzimine ait anlaşma ile merbut protokol ve mektuplar tasdik edilmiştir [Resmî Gazete, 17 haziran 1944, sayı: 5733].

§ Kabul buyurulan 14/6/1944 tarih ve 4592 sayılı kanuna göre; Almanya ile mevcut 18/4/1943 tarihli ticaret ve tediye anlaşmasının 1 (A) listesindeki kırk milyon liralık kontenjana munzam yedi yüz bin liralık kontenjanın kabulü hakkında teati olunan mektuplar tasdik olunmuştur [Resmî Gazete, 21 haziran 1944, sayı: 5736].

11 — Vekâletlerin teşkilâtı:

§ Başvekâlet teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanuna ek olmak üzere kabul buyurulan 14/6/1944 tarih ve 4589 sayılı kanuna göre; Başvekâlet teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanunun üçüncü maddesine, «millî emniyet hizmeti reisinin tâyini 3656 sayılı kanunun altıncı maddesi hükmüne tâbidir» fıkrası ilâve edilmiştir [Resmî Gazete, 21 haziran 1944, sayı: 5736].

12 — Yardım işleri:

Fevkalâde hallerin devamı müddetince memur ve müstahdemlere yapılacak yardım hakkında kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 4599 sayılı kanuna göre; umumî mülhak ve hususî bütçelerle belediye bütçelerinden 3659 sayılı kanuna tâbi müesses ve teşekküllerden aylık alanlardan birinci maddenin muhtelif fıkralarında gösterilenlere fevkalâde hallerin devamı müddetine münhasır olmak üzere aynı yardım ya-

pılacaktır. Yapılacak yardımın tutarı on beş liradan az olmamak üzere İcra Vekilleri Heyetince ve verilecek maddelerin nev'i ve miktarları Dahiyeye, Maliye, İktisat, Münakalât ve Ticaret vekilliklerince müştereken tayin olunacaktır.

Kanunun üçüncü maddesine göre, yardım, esas itibariyle, her ay muntazaman yapılacaktır. Ancak tevzi imkânlarını temin etme ve kolaylaştırma bakımından en çok üç aylık yardım tutarını birleştirerek üç ayda bir tevzi yapmak caizdir. Dördüncü maddeye göre, yardımın aynen yapılmasına imkân bulunmayan hallerde ve mahallerde ayda on beş lira nakden ödenecektir. Yedinci maddeye göre, müteaddit vazifesi bulunanlar yalnız asli vazifesinden, karı ve kocanın her ikisinin de memur ve müstahdem olması halinde yalnız kocası yardım görecektir. Yedinci maddeye göre, müteaddit vazifesi bulunanlar yalnız asli vazifesinden, karı ve kocanın her ikisinin de memur ve müstahdem olması halinde yalnız kocası yardım görecektir. Yedinci maddeye göre, müteaddit vazifesi bulunanlar yalnız asli vazifesinden, karı ve kocanın her ikisinin de memur ve müstahdem olması halinde yalnız kocası yardım görecektir. Yedinci maddeye göre, müteaddit vazifesi bulunanlar yalnız asli vazifesinden, karı ve kocanın her ikisinin de memur ve müstahdem olması halinde yalnız kocası yardım görecektir. Yedinci maddeye göre, müteaddit vazifesi bulunanlar yalnız asli vazifesinden, karı ve kocanın her ikisinin de memur ve müstahdem olması halinde yalnız kocası yardım görecektir.

Kanunun on üçüncü maddesine göre, 4599 sayılı kanun gereğince yapılacak aynı ve nakdi yardımlar hiç bir vergi ve resme ve tevkifata tâbi olmadığı gibi borç için haciz dahi edilemeyecektir. On altıncı maddeye göre de, 4599 sayılı kanunda yazılı aynı yardım, aile başına yarı nisbette, müteakillere, dullara, ve yetimlere de yapılacaktır [Resmî Gazete, 24 haziran 1944, sayı: 5739].

13 — Ziraat işleri:

§ Türkiye ziraî donatım kurumu hakkında kabul buyurulan 26/6/1944 tarih ve 4604 sayılı kanunla; Türkiye ziraatinin teknik istihsal vasıtalarına olan ihtiyacını karşılamak ve 3460 sayılı kanun hükümlerine tâbi ve Ziraat Vekâletine bağlı bulunmak ve hükmi şahsiyeti haliz olmak üzere «Türkiye Ziraî Donatım Kurumu» tesis edilmiştir. Kanun, esas itibariyle yirmi bir maddeden tereküp etmekte ve sırasıyla umumî hükümler, malî hükümler, teşkilât ve idare uzuvları, haklar ve muafiyetler, müteferrik hükümler gibi muhtelif fasıllara ayrılmaktadır. İkinci maddeye göre merkezi Ankara olan kurum, Türkiyenin içinde ve dışında lüzumu kadar şubeler açabilecek ve mümessiller bulundurabilecektir. Üçüncü madde, kurumun, Ziraat Vekâletinin ziraî donatım mevzuunda takip edeceği esaslara uygun olarak şu vazifeleri yapacaktır: a) Ziraatte kullanılan her türlü âlât, makine, vasıta ve malzemeyi, ilâç ve ilâç maddelerini, sun'î gübreleri imal ve istihsal etmek; bunları ve tohumluk, damızlık, iş ve irad hayvanlarını iç ve dış piyasalardan tedarik ederek peşin veya taksitle satmak; b) Bu işler için gerekli her nevi ziraî, sınaî ve ticarî müesseseleri kurmak ve işletmek veya bu kabil işlerle istigal eden müesseselerle iş ve sermaye ortaklığı yapmak; c) Tamirhaneler açmak; d) İstihsal ve imalden arta kalan maddeleri icabı halinde işleyerek satmak.

Kurumun sermayesi elli milyon lira olup bu miktar İcra Vekilleri Heyeti kararıyla bir misline kadar artırılabilir. Kurum ziraat vekillığının teklif ve İcra Vekilleri Heyetinin kararıyla sermayesinin dörtte üçünü geçmemek üzere her türlü tahviller çıkarmağa ve istikrazlar akdine salâhiyetlidir. Kurumun, kanunda yazılı salâhiyetleri kullanmak üzere bir reis ve üç âzadan müteşekkil bir idare meclisi bulunacaktır. Umum müdür idare meclisinin tabii âzasıdır. İdare meclisinin reis ve âzaları İcra

Vekilleri Heyetinin kararıyla üç sene müddetle tâyin olunacaktır. Kurumun bütün muameleleri bir umum müdürle iki muavinden mürekkep umum müdürlük tarafından yürütülecek ve kurumu adli, kazai ve idari makamlar nezdinde ve üçüncü şahıslara karşı umum müdür temsil edecektir [*Resmî Gazete*, 1 temmuz 1944, sayı: 5745].

B) T. B. M. M. KARARLARI;

§ Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 26/1/1944 tarih ve 1367 sayılı kararla; umumî heyette müzakere edilen kanun teklif ve lâyhalarının başlıklarıyla mufassal ünvanlarının ve madde kenarlarına not halinde konulmakta olan haşiyelerin bazan okunmakta ve bazan da okunmamakta olmasına mebni bu hususun kat'i ve esaslî bir şekle konulması intizam ve istikrar bakımından muvafık görülmüştür.

Kanunların ruhu esasen maddelerde münderiç hüküm ve ifadelerle tâyin ve tavih edilmekte ve tatbikatta o maddeler mazmununa göre yapılmakta olduğu cihetle kanunların sırf mahiyetini gösterir surette yazılan başlıkları ve alâkadarlara kolaylık temini maksadiyle dercedilen fasıl ünvanlarını ve maddelerin kısaca birer hulâsası şeklinde olarak kenarlarına konulan haşiyeye notlarını da kanun hükümlerini aynen ihtiva ve ifade ediyor gibi telâkki etmek doğru olamayacağından ve bu şeklin kabulü halinde tatbikatta bir takım karışıklıklar vukuu melhuz bulunduğundan bunların kanun metninden sayılmalarına mahal olmadığına;

Şu kadar ki, bunların kanun hükümlerine intibak etmesindeki lüzum derkâr olduğu cihetle bu hususta bir aykırılık vukua gelmemesini temin için kanunların müzakeresi esnasında başlıklar ve fasıl ünvanları ile madde kenarlarındaki haşiyeye notlarının dahi okunmasına; ve haşiyeye notlarının umumî heyette okunmuş olacağına göre, Resmî Gazetede aynen neşredilmesinin bir mahzur değil, bilâkis alâkadarlara temin edeceği kolaylık bakımından faydalı olacağı cihetle bu haşiyelerin de, kanun metninden addedilmemek üzere, kanunlarla birlikte neşrinde devam edilmesine karar verilmiştir [*Resmî Gazete*, 4 şubat 1944, sayı: 5621].

§ Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 26/1/1944 tarih ve 1362 sayılı kararla; meclis içtimainın 6 mart 1944 pazartesi gününe talikine karar verilmiştir [*Resmî Gazete*, 4 şubat 1944, sayı: 5621].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 3/4/1944 tarih ve 1387 sayılı kararla; ilişik cetvelde müfredatı ve terkin sebepleri gösterilen ve mecmuu 403.077 lira 87 kuruştan ibaret olan alacakların, mücbir ve zaruri sebepler dolayısıyla takip ve tahsiline imkân olmadığı anlaşıldığından Muhasebe Umumiye Kanununun 133 üncü maddesi mücibince kayıtları silinmiştir [*Resmî Gazete*, 18 nisan 1944, sayı: 5684].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından askeri muhakeme usulü kanununun 108 inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında ittihaz olunan 7/4/1944 tarih ve 1388 sayılı karara göre; son tahkikat safhasına intikal etmiş olan bir işle mevkufl bulunan bir maznunun tahliyesi lâzımgelip gelmiyeceğini yâni tevkif sebebinin ortadan kalkıp kalkmadığını ancak duruşma safhalarından edineceği kanaate göre mahkeme tâ-

yin ve takdir edebilir. Ekseriyeti subaylardan teşekkül eden askeri mahkemelerin, askeri muhakeme usulünün 105 inci maddesinin «C» fıkrasında beyan olunan askeri disiplin mülâhazalarından da mülhem olmaları tabii ve zaruridir. Tevkifi mucip vak'a ve hallerin dosyada gösterilmesi zikri geçen maddenin iki sayılı bendi icabından olmakla beraber adli âmir bu husustaki mütalâa ve mülâhazalarını dalma beyan edebilecek bir durumdadır. Kaldı ki mahkemeye intikal etmiş olan bir işte maznunun nievkufiyet halinin mahkemenin kanaati hilâfına ve ondan ayrı bir merci tarafından tetkike tâbi tutularak idame ettirilmesi iddiası ceza usulü kaidelerine de aykırı düşer.

Yukarıda beyan ve izah olunduğu üzere tevkif sebeplerinin ortadan kalkması halinde tevkif müzekkeresinin duruşma safhasında askeri muhakeme usulü kanununun 108 inci maddesi hükümleri dahilinde mahkemeye geri alınacağı kanun hükümlerinin bir arada tetkikinden anlaşılmasında olmasına ve askeri mahkemelerin tatbikat ve içtihadının da bu merkezde bulunmasına binaen 108 inci maddenin bu yönden tefsirine mahal olmadığı neticesine varılmıştır [*Resmî Gazete*, 14 nisan 1944, sayı: 5681].

§ Askeri ve mülki tekaüt kanununun yedinci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 12/4/1944 tarih ve 1389 sayılı karara göre; 1683 sayılı kanunun yedinci maddesi askeri ve mülki bilûmum mütekaütlerden tekaüde tâbi bir hizmete alınanların tekrar tekaüde ircalarında beher hizmet senesi için yeni hizmete ait tekaüt maaşının yirmi beşte birinin evvelce muhassas tekaüt maaşlarına zam edilmesini emretmekte olduğundan 4161 sayılı kanunun neşri tarihine kadar geçen müddet içinde silâh altına alınarak tekaüde tâbi ordu kadrolarında istihdam edilmiş bulunan ihtiyat subayların tekaüt maaşlarına yukarıda bahsi geçen yedinci maddede hükmünce zam yapılacağına hiç bir tereddüde yer görülmemiştir. 4161 sayılı kanunun neşrinden sonraki duruma gelince: Bu kanunun dokuzuncu maddesinde «tekaüt aylığı almakta iken hizada talim ve manevra münasebetiyle silâh altına alınanların aldıkları tekaüt aylıkları mikdarına göre birinci ve ikinci madde hükümleri tatbik olunur» denilmekte ve bu maddelerde ise memurların talim ve manevra maksadiyle askerlik hizmetine alınanlarının mezun sayılarak maaş veya ücretlerinin mensup oldukları dairelerce tesviyeye devam olunacağı ve bunlardan askeri rütbeyi haiz olanların rütbe maaşı tutarı mensup oldukları daireye müesseselerden aldıkları maaş tutarından fazla ise bu farkın Milli Müdafaa Vekâleti tarafından verileceği zikrolunmaktadır. Maaş kanununa ek olarak neşrolunan ve münhasıran silâh altına alınan memur ve mütekaütlerin maaşlarının mikdar ve tediye suretlerini tayin maksadına tahsis edilmiş olan 4161 sayılı kanunda mevcut bu hükmün, tekaütlüğe ait bilûmum hükümleri ihtiva eden ve bu mevzua mahsus kanun olan 1683 sayılı kanunun yedinci maddesiyle mütekaüt zabıt ve askeri memurlardan tekaüde tâbi bir hizmete alınanların tekrar tekaüde ircalarında hizmeti ahire zammı alacaklarına dair tanınmış olan sarîh bir hakkı ortadan kaldıracak bir sarahat ve mahiyeti haiz olmadığına ve bu sebeple maddenin

tefsirine mahal bulunmadığına karar verilmiştir [*Resmî Gazete*, 22 nişan 1944, sayı: 5688].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, askerlik kanununun 4152 sayılı kanunla değiştirilen 39 uncu maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında ittihaz buyurulan 17/5/1944 tarih ve 1401 numaralı karara göre: 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun üçüncü maddesinde, «askerî şahıslar, müşürden zabıt vekiline kadar subaylarla başgediklilerden ere kadar erat, bilûmum askerî memurlar, askerî adli hâkimler, müstahdemler ve askerî talebedir» denilmek suretiyle erat ile askerî talebe arasında bir fark gözetilmiş ise de 1111 sayılı kanunun 4152 sayılı kanunla değiştirilen 39 uncu maddesinin tefsiri mevzuubahs olduğuna göre bu maddenin hudut ve şumulünü tayin sadedinde Askerî Ceza Kanununa değil bizzat bu kanunun eratin tarifine taallük eden birinci maddesi hükmüne istinad bir zaruret olarak belirir. Filvaki 1111 sayılı kanunun birinci maddesinin ikinci fıkrasında askerî talebe ayrıca zikredilmiyerek «neferden zabıt vekiline kadar olana efrat denir» şeklinde vazih ve kat'i bir tarif yapılmış olduğundan otuz dokuzuncu maddedeki erat kelimesinin yedek subay okulundaki talebeyi de dairei şumulüne aldığı ve esasen tatbikatın da bu merkezde cereyan etmekte olduğu anlaşıldığından zikri geçen maddenin bu bakımdan tefsire muhtaç herhangi bir hükmü ihtiva eylemediği neticesine varılmıştır [*Resmî Gazete*, 27 mayıs 1944, sayı: 5715].

§ Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 29/5/1944 tarih ve 1402 sayılı kararla; Türk inkılâp ve istiklâlinin koruyucu ve kollayıcısı olan kahraman ordumuza Büyük Millet Meclisinin selâm, sevgi ve güveninin bildirilmesine karar verilmiştir [*Resmî Gazete*, 2 haziran 1944, sayı: 5720].

§ Büyük Millet Meclisi ittihaz eylediği 16/6/1944 tarih ve 1404 sayılı kararıyle; kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri faillerinin hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair olan 3236 sayılı kanunun altıncı maddesinin tefsirine mahal olmadığı neticesine varmıştır [*Resmî Gazete*, 23 haziran 1944, sayı: 5738].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 26/6/1944 tarih ve 1407 sayılı kararla; İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, çanakkale ve Kocaeli vilâyetlerinde 23 teşrinisani 1940 tarihinde ilân edilen ve en son 1358 sayılı kararla müddeti altı ay uzatılmış olan örfî idarenin, hitâm tarihinden itibaren, altı ay daha uzatılmasına karar verilmiştir [*Resmî Gazete*, 29 haziran 1944, sayı: 5743].

C) TEFSİRLER;

§ 2644 sayılı Tapu Kanununun altıncı maddesinin tefsiri hakkında ittihaz buyurulan 8/5/1944 tarih ve 242 sayılı karara göre; Tapu kanununun altıncı maddesi hükmü, belediye sınırları içindeki topraklara şamil değildir [*Resmî Gazete*, 16 mayıs 1944, sayı: 5707].

D) NİZAMNAMELER;

§ İktisat Vekillîğince teklif ve Devlet Şûrasınca da tetkik ve tevdi kılınan «İktisat Vekâleti teftiş heyeti nizamnamesi» nin meriyete konul-

ması, İcra Vekilleri Heyetinin 7/2/1944 tarih ve 3/408 sayılı kararnamesiyle kabul edilmiştir. Kırk üç maddeden ibaret bulunan mezkûr nizamname, esas itibariyle, teftiş heyetinin teşkilât ve tâyni, mesalî tarzı, vazife ve salâhiyet ve müteferrik hükümler olmak üzere üç kısma ayrılmaktadır. Nizamnamenin birinci maddesi teftiş heyetinin bir reis ve adetleri kadro ile muayyen başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş muavinlerinden terekküp eylediğini bildirmekte ve ikinci madde de bunların intihap ve tâyin şekillerini tesbit eylemekte ve teftiş heyeti kadrosunda yer alacak uzuvların ilk kademesini teşkil eden müfettiş muavinliği hakkında müsabaka imtihanını esas ittihaz eylediği gibi muavinlikten müfettişliğe geçişi de ehliyet imtihanına tâbi tutmaktadır.

Nizamnamenin üçüncü maddesi teftiş heyetinin idaresinin ve mesaisinin tanzim keyfiyetinin reise mevdu bulunduğunu bildirmekte ve dördüncü madde de aynı organın salâhiyetlerini, beş ilâ otuz birinci maddeler, başmüfettişlerin, müfettişlerin ve müfettiş muavinlerinin vazifelerini, salâhiyetlerini, faaliyetlerine alt her türlü hususatı tesbit etmekte ve müteakıp maddelerde de teftiş heyeti âzaları tarafından nazarı dikkate alınması ve riayet olunması icabeden noktalar tâyin olunmaktadır [*Resmî Gazete*, 19 şubat 1944, sayı: 5634].

§ Münakalât Vekilligince hazırlanıp Devlet Şûrasınca tetkik olunan «Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü maaşlı ve ücretli memurları inzibat cezalarına dair nizamname» nin meriyete konulması İcra Vekilleri Heyetinin 18/2/1944 tarih ve 3/432 sayılı kararnamesiyle kabul edilmiştir. Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü maaşlı ve ücretli memurlarının inzibat cezalarını istilzam eden fiil ve hareketleriyle bunlara karşı tatbik edilecek cezaları gösteren mezkûr nizamname inzibat cezalarının neveleri, tekerrür, tazmin serlâvhaları altında üç bölüme ayrılmaktadır. İkinci maddeye göre inzibat cezaları, ihtar, tevbih, maaş veya ücret kesimi, kıdem indirilmesi, sınıf indirilmesi, meslekten çıkarma, memurluktan çıkarmadan ibaret bulunmakta ve üçüncü ilâ dokuzuncu maddelerde bu gibi cezaların ne gibi ahvalde verileceği tasrih olunmaktadır. On ikinci maddeye göre, ihtar, tevbih, maaş veya ücret kesimi, kıdem indirilmesi, sınıf indirilmesi cezalarından herhangi birinin tatbikini gerektiren suçu bir terfi müddeti içinde üç defa işliyenler inzibat komisyonu kararıyla bir derece daha ağır ceza ile cezalandırılacak ve nihayet on üçüncü maddeye göre bu nizamnamede yazılı fiillerin herhangi birinden doğan ve yirmi beş lirayı geçmiyen idare zararları 4454 sayılı Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri ve memurları kanununun kırk yedinci maddesine ve daha fazla zararlar umumî hükümlere göre sebep olanlara tazmin ettirilecektir [*Resmî Gazete*, 2 mart 1944, sayı: 5644].

§ Dahiliye Vekilligince hazırlanıp Devlet Şûrasınca tetkik olunan «Mülkiye Teftiş Heyeti nizamnamesi» nin meriyete konulması İcra Vekilleri Heyetinin 18/2/1944 tarih ve 3/453 sayılı kararnamesiyle kabul edilmiştir. Beş bölümden teşekkül eden nizamnamede, sırasıyla, teşkilât, teftiş heyeti reisinin vazife ve salâhiyetleri, mülkiye müfettişlerinin vazife ve salâhiyetleri, tahkikat işleri, müteferrik hükümler hakkında muhte-

lif esaslar vazedilmiştir. Birinci maddeye göre, Dahiliye Vekâleti teftiş heyeti, müfettiş sıfat ve salâhiyetini haiz bir reis ile lüzumu kadar müfettişlerden ve yazı ve hesap işlerini gören bir bürodan teşekkül etmektedir. İkinci maddeye göre, teftiş heyeti merkezde ve vilâyetlerde Dahiliye Vekâletinin teşkilâtına dahil ve mürakabesi altında bulunan bütün dairelerle hususî idare ve belediye ve köylerin ve bunlara bağlı bütün teşekkül ve müesseselerin muamelelerini, âmir, memur, ve müstahdemlerinin vazifelerine taallük eden fiil ve hareketlerini teftiş, tetkik ve tahkik eder. Yalnız vekâlet dairelerinin teftişiyle umum müdürler, umumî müfettişler, valiler ve umumî müfettişlik başmüsavirleri hakkında tahkikat icrası vekilin emir ve müsaadelerine bağlı bulunmaktadır.

Beşinci maddede teftiş heyeti reisinin vazife ve salâhiyetleri tâyin olunduktan sonra yedinci maddede müfettişlerin vazife ve salâhiyetleri tadad edilmektedir. Mezkûr maddeye göre, mülkiye müfettişlerinin vazife ve salâhiyetleri, emniyet ve asayiş işleri, idare heyetleri ve inzibat komisyonları işleri, nüfus işleri, hususî idare işleri, belediye işleri, köy işleri, askerlik işleri gibi muhtelif zümrelerde toplanmaktadır. Sekizinci ve müteakıp maddelerde müfettişlerin faaliyetleriyle ilgili, on dokuzuncu maddede yapmaktan memnu buldukları hususat ile alâkadar, yirmi ikinci ve müteakıp maddelerde müfettişlerin tahkikat işlerine müteallik hükümlere tesadûf edilmektedir [*Resmî Gazete*, 3 mart 1944, sayı: 5645].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 5/4/1944 tarih ve 3/659 sayılı kararnamesiyle kabul edilen Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü memur ve müstahdemlerinden vazife başında kazaya uğrayarak malûl kalanlara tahsis edilecek malûliyet aylığı hakkındaki nizamname beş maddeden tereküp etmektedir. Nizamnamenin birinci maddesi ne gibi işlerin ifasından ne derecede malûl olanlara malûliyet aylığının tahsis olunacağını tâyin etmektedir. Üçüncü madde malûliyetin derecesine göre tahsis olunacak maaşın mikdarını tesbit etmekte ve bu hususta kendisine maaş tahsis olunacak kimsenin hizmet müddeti göz önünde tutulmaktadır [*Resmî Gazete*, 25 nisan 1944, sayı: 5690].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 19/4/1944 tarih ve 3/728 sayılı kararnamesiyle kabul buyurulan tütünlerin ekiciler elinde işleme usulleri hakkındaki nizamname on bir maddeden ibaret bulunmaktadır. Tütün eken her çiftçinin yetiştirdiği mahsulün ekim mıntakalarına ve dayanma kabiliyetine göre işleme usullerini muhtelif maddelerde gösteren nizamname, altıncı madde ile, hangi usul ile işlenirse işlensin tütün ekicisini mahsulünü denk yaparken kırıntı, son denilen düzelme, yanık, karayeşil, çürük, hastalıklı, basık, ezik olanlarını ayrı ve görmezlerini ayrı denklere koymağa mecbur tutmaktadır. Sekizinci maddeye göre denklere sarılacak çul ve kanaviçelerle dayaklardan kullanılmış olanlar fena kokulu, yağlı, tuzlu gibi tütünün nefasetini bozacak şeylerle bulashık olmayacak ve temizlenmiş bulunacaktır [*Resmî Gazete*, 9 mayıs 1944, sayı: 5701].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından 27/5/1944 tarih ve 3/871 sayılı kararname ile kabul edilen «tababet ve ihtisas vesikaları hakkındaki nizamnameye müzeyyel 19/4/1933 tarihli nizamnameye ek nizamname» beş mad-

deden ibaret bulunmaktadır. Birinci maddeye göre: vaziyetleri, tababet ve ihtisas vesikaları hakkındaki nizamnamenin dokuzuncu maddesiyle on ikinci maddesinin son fıkrası hükümlerine uygun olup ta vekâletçe takdir edilecek bir sebeple şimdiye kadar müracaat edemiyerek, ihtisas vaziyetlerini tetkik ve tesbit ettirememiş olanların, son olarak, işbu vaziyetlerini tetkik ve tesbit etmek üzere, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletince yeniden bir jüri heyeti teşkil edilecektir. İkinci maddeye göre de, birinci maddede vaziyetleri beyan ve tasrih edilenlerin işbu nizamnamenin neşri tarihinden itibaren altı ay içinde, vekâlete müracaat eylemeleri de şarttır [*Resmî Gazete*, 19 haziran 1944, sayı: 5734].

§ İcra Vekilleri heyeti tarafından kabul buyurulan 27/5/1944 tarih ve 3/882 sayılı kararname ile; 11 mart 1931 tarihli belediye muhasebe usulü hakkındaki nizamnamenin beşinci maddesi değiştirilmiştir [*Resmî Gazete*, 19 haziran 1944, sayı: 5734].

§ İcra Vekilleri Heyeti, 10/6/1944 tarih ve 3/958 sayılı kararnamesiyle, 4454 sayılı Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri ve memurları kanununun elli altıncı maddesine müsteniden münakalât vekilliğince hazırlanan ve Devlet Şûrasınca tetkik olunan «posta, telgraf ve telefon hat başbakıcı ve başmüvezzillerle bakıcı ve müvezzillerin alınma şartlarını, istihdam yerlerini, vazife ve salâhiyetlerini ve terfi usullerini gösterir nizamname» nin meriyete konulmasını kabul etmiştir [*Resmî Gazete*, 22 haziran 1944, sayı: 5737].

§ İcra Vekilleri Heyeti, 10/6/1944 tarih ve 3/962 sayılı kararnamesiyle: «19/12/1939 tarihli tütün ve tütün inhisarı nizamnamesinin otuz yedinci maddesinin değiştirilmesine ve bu izamnameye bir madde eklenmesine dair nizamname» nin meriyete konulmasını kabul etmiştir [*Resmî Gazete*, 22 haziran 1944, sayı: 5737].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 29/6/1944 tarih ve 3/1109 sayılı kararnamesiyle «Devlet Hava Yolları Umum Müdürlüğü memur ve müstahdemlerinin vazife ve salâhiyetleri ve idare muamelâtının tedvir sureti hakkında nizamname» nin meriyete konulması kabul edilmiştir. Nizamname kırk sekiz maddeden tereküp etmekte ve sırasıyla nizamnamenin şümulü, vazife ve salâhiyet, idare encümeni ve vazife ve salâhiyetleri, inzibat komisyonu ve vazife ve salâhiyetleri, tâyin ve tebdil usulleri gibi muhtelif kısımlara ayrılmaktadır.

Birinci maddeye göre, Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü muamelâtının tedvir sureti, idare encümeni ile inzibat komisyonunun kuruluşu ve bunlarla bilûmum memur ve müstahdemlerin vazife ve salâhiyetleri ve umum müdür ile muhasebe müdüründen başka diğer memur ve müstahdemlerin tâyin ve tebdilleri bu nizamname hükümlerine tâbi bulunmaktadır. İkinci maddeye göre, Münakalât Vekâletine bağlı ve hükmi şahsiyeti haiz olmak ve mülhak bütçe ile idare olunmak üzere kurulmuş olan Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün iştigal mevzuları: a) Türkiye hudutları içinde ve dışında hava yolları tesis etmek, b) Bu yollar üzerinde tayyarelerle yolcu, eşya ve posta nakliyatı yapmaktır.

Üçüncü maddeye göre Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü, umum

müdürün idaresi altında bir muavin ve umum müdürlük kalemi ile fen heyeti, işletme müdürlüğü, zat işleri ve sicil müdürlüğü, levazım müdürlüğü, muhasebe müdürlüğü, hasılat müdürlüğü, idare hekimliği, meydan müdürlükleri gibi muhtelif şubelerden teşekkül etmektedir. Nizamnamenin birinci bölümünde münderiç maddeler umum müdürün vazife ve salâhiyetlerini, umum müdür muavininin vazifelerini, umum müdürlük kalemının vazifelerini, keza sırasıyla, fen heyetinin, işletme müdürünün, zat işleri ve sicil müdürünün, muhasebe müdürünün, hasılat müdürünün, meydan müdürlüklerinin, idare hekimliğinin, idare müterciminin vazifelerini tayin etmektedir. İkinci bölümde idare encümeninin teşekkül şekli ve vazife ve salâhiyetleri, üçüncü bölümde inzibat komisyonunun tereküp tarzı ve vazife ve salâhiyetleri, inzibati cezalar ve bunları mucip olan haller, teknik işlere ait inzibati cezalar, borç edenler hakkında inzibati ceza gibi muhtelif hususat hakkında ve keza yine aynı bölümde mükerrerler ve inzibati cezaları verecek mercilerle ilgili gereken hükümler vaz edilmiştir. Dördüncü bölüm Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü memur ve müstahdemlerinin tâyin ve tebdil usullerinden bahsetmektedir. Otuz dördüncü maddeye göre Umum Müdürlük kadrolarına tâyin olunacak memur ve müstahdemlerin Memurin Kanununda yazılı vasıf ve şartları haiz olmaları icabetmektedir. Otuz beş ve müteakıp maddeler teknik organlarda mevcudiyeti aranan hususi şartları ayrı ayrı tâyin, memur ve müstahdemlerin sıhhi sebeplerle tahvil, idari lüzum üzerine tahvil, nakil ve becayişleri hakkında gereken hükümleri vazetmektedir [*Resmî Gazete*, 8 temmuz 1944, sayı: 5751].

E) TALİMATNAMELER;

1 -- Askeri:

Ş İcra Vekilleri Heyeti tarafından 1/2/1944 tarih ve 3/380 sayılı kararname ile kabul buyurulan jandarma erat muameleleri hakkındaki talimatname kayıt ve kabul, hizmet müddetinin temdidi, jandarma eranın yetiştirilmesi, kıt'a çavuşlarının yetiştirilmesi, gedikli erbaş yetiştirilmesi, gedikli erbaşların terfileri, tâyin, nakil, tebdil, istihdam mevkii, evlenme işleri, mevkuf ve mahkûmlar hakkındaki muameleler, hesap işleri, tekaüt ve terhis halinde ikramiye ve mükâfat, terhis ve kayıt silme, son maddeler namı altında on dört bölüm ve yüz kırk dört maddeden ibaret bulunmaktadır.

Talimatnamenin birinci maddesi Türkiye Cümhuriyeti jandarmasının erat derecelerini, ikinci madde erat menbalarını, dördüncü madde jandarma olacaklarda mevcudiyeti lâzımgelen şartları, yirmi birinci madde jandarma hizmet müddetlerinin arzu ve talep üzerine temdit olunabileceğini, yirmi ikinci madde temdit isteğinin kabulü için gereken şartları, otuz beşinci ve müteakıp maddeler jandarma er ve onbaşlarının yetiştirilme şeklini, elli yedi ve müteakıp maddeler kıt'a çavuşlarının yetiştirilmesini, altmış ve müteakıp maddeler gedikli erbaş yetiştirilme tarzını, yetmiş üç ve müteakıp maddeler gedikli erbaşların terfilerini, doksan bir ve müteakıp maddeler jandarma gedikli erbaşlarla temditli eranın tâyin, tebdil ve nakillerini, yüz ikinci ve müteakıp maddeler jandarmada müs-

taahdem bulunan temditli erat ile gedikli erbaşların evlenmelerini, yüz sekiz ve müteakıp maddeler jandarma eratının mevkufiyet veya mahkûmiyetleri halinde yapılacak muameleleri, yüz on bir ve müteakıp maddeler jandarma eratına verilecek maaş, iâşe ve harcırahları, yüz yirmi yedi ve müteakıp maddeler jandarma eratının yaş haddi, tekaüt ve terhislerini, yüz otuz ikinci ve müteakıp maddeler jandarma eratına tekaüt ve terhisleri halinde verilecek ikramiye ve mükâfatı, yüz otuz beş ve müteakıp maddeler jandarma eratının terhisleri ve kayıtlarının silinmelerini ilgilendiren hükümleri ihtiva etmektedir [*Resmî Gazete*, 14 mart 1944, sayı: 5654].

§ 14/6/1944 tarih ve 3/1055 sayılı kararname ile; 1/2/1931 tarihli ve 10569 sayılı kararname ile yürürlüğe konulmuş olan «askeri memurlar kanunu talimatnamesi» nin yirmi ikinci maddesinin «Askeri memurların terfileri 1455 sayılı kanunun sekizinci maddesi hükümlerine göre yapılır» şeklinde değiştirilmesi İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 12 temmuz 1942, sayı: 5754].

2 — Maarif:

§ Maarif Vekilliğince hazırlanarak tevdi kılınan yabancı memleketlerde okuyan Türk talebesi hakkındaki talimatnamenin meriyete konulması İcra Vekilleri Heyetinin 18/2/1944 tarih ve 3/446 sayılı kararnamesiyle kabul edilmiştir. Talimatname on üç maddeden ibarettir. Birinci maddeye Devlet daireleriyle müesseselerden başka, âmme hizmeti gören veya âmme menfaatine çalışan, hükmi şahsiyeti haiz bulunan, sermayesinde Devletin hissesi olan veya Devletten yardım gören kurumlar tarafından yabancı memleketlere gönderilecek talebenin seçimi, gönderilmesi, tahsil plânlariyle tahsil esnasındaki durumlarının takip ve kontrolü hususlarının Maarif Vekilliği tarafından tanzim ve idare olunacağı bildirilmektedir. Yine aynı maddeye göre, ecnebi memleketlere gönderilecek talebenin adedi, kendilerinde aranılan evsaf, gidecekleri memleket ile okuyacakları okul, staj ve pratik te dahil olmak üzere tahsil plânları alâkalı vekâlet ve teşekküller tarafından tanzim edilerek Maarif Vekilliğine bildirilecektir.

İkinci maddede, yukarıda zikrolunan esaslar dahilinde yabancı memleketlere gönderilecek talebelere verilecek aylık tahsisat, gidiş ve geliş yol paralarıyla tahsil masrafları gibi hususat ile de Maarif Vekilliğinin meşgul olacağı bildirilmektedir. Üçüncü maddeye göre bir hususi müessese hesabına veya kendi paralarıyla tahsil için yabancı memleketlere gidecek Türk vatandaşları da bu talimatnamenin kendileri hakkındaki hükümlerine uymak ve hareketlerinden önce bu hususta Maarif Vekilliğine bir taahhütname vermek mecburiyetindedirler. Dördüncü maddeye göre Maarif Vekilliğinin yabancı memleketlerdeki talebe müfettişleri kendi bölgelerinde hususi kurumlar hesabına veya kendi paralarıyla okuyan talebe üzerinde de mutlak bir teftiş ve murakabe hakkını haiz bulunmaktadır.

Beşinci maddede hususi bir müessese hesabına veya kendi parasıyla tahsil için yabancı bir memlekete giden talebelerin öğrenim plânlarından, altıncı madde bu plânların tanziminde nazarı dikkate alınacak esaslar-

dan, yedinci madde hastalık veya herhangi meşru ve fevkalâde bir hal vaki olmadıkça tahsil plânının gerçekleştirilmemesi keyfiyetinin talebe müfettişinin teklifi ile o talebenin döviz izninin kesilmesini veya geriye çağırılmasını icap ettireceğinden, sekizinci madde hiç bir talebenin kendi bölgesindeki talebe müfettişinin muvafakati olmaksızın bulunduğu memleketi, tahsil kolunu veya devam ettiği müesseseyi değiştiremeyeceğinden bahsedilmektedir. Onuncu madde döviz müsaadesinden, tahsil masraflarından, on birinci madde talebenin derhal geri çağırılmasını mucip olan hallerden, on ikinci madde bu talimatnamenin neşrinden önce tahsil için yabancı memleketlere gitmiş olan talebelerin altı ay zarfında durumlarını bu talimatname hükümlerine uydurmak mecburiyetinde bulduklarından bahs ve bu hususta gereken esasları vazetmektedir [*Resmî Gazete*, 1 mart 1944, sayı: 5643].

3 — Yardım işleri:

§ İcra Vekilleri Heyetinin 27/5/1944 tarih ve 3/867 sayılı kararnamesiyle; «umumî, mülhak ve hususî bütçelerle belediye bütçelerinden ve 3659 sayılı kanuna tâbi müessese ve teşekküllerden aylık alanlara parasız verilecek giyim eşyasının temin ve tevzi suretine dair talimatname» nin 24 ve 25 inci maddelerinin tadili kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 12 haziran 1944, sayı: 5728].

4 — Ziraat işleri:

§ İcra Vekilleri Heyetinin 27/5/1944 tarih ve 3/875 sayılı kararnamesiyle, «Ziraat Vekilliğine bağlı ve 867 sayılı kanuna tâbi müesseselerin idare şekillerine dair talimatname» ye «fevkalâde hallere münhasır kalmak ve Ziraat Vekilliğinden müsaade alınmak şartıyla keşif tutarı yirmi beş bin liraya baliğ olan her türlü inşaat, tamirat ve tesisat emaneten yaptırılabilir» şeklinde bir muvakkat madde ilâvesi kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 12 haziran 1944, sayı: 5728].

F) İCRA VEKİLLERİ HEYETİ KARARLARI:

§ İcra Vekilleri Heyetinin 20/9/1943 tarih ve 2/20654 sayılı kararnamesiyle; ortaklarına sıhhi, sağlam ve ucuz birer ev yaptırmak ve buna müteferri sair teşebbüslerde bulunmak maksadıyla merkezi «Ankara» olmak üzere yirmi sene müddet ve dört yüz on Türk lirası sermaye ile teşkiline başlanan «mesuliyeti hudutlu uğurlu evler yapı kooperatifi» nin esas mukavelenamesi tetkik edilerek Ticaret Kanununun 480 inci maddesine tevfi kan adı geçen şirketin teşkiline izin verilmesi kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 6 kânunusani 1944, sayı: 5596].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 27/12/1943 tarih ve 3/175 sayılı kararnamesiyle; Devlet hisseleri dışında bazı hububatın toprak mahsulleri ofisi tarafından primli fiyatla satın alınması hakkındaki koordinasyon heyetinin K/491 sayılı kararının meriyete konulması kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 3 kânunusani 1944, sayı: 5593].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 29/12/1943 tarih ve 3/210 sayılı kararnamesiyle; Ticaret Vekâleti merkez teşkilâtına eklenen kadrodaki müşavir-

liklerden birinin aylık ücretinin beşyüz liradan altıyüz liraya çıkarılması hakkında koordinasyon heyetinin K/492 sayılı kararının meriyete konulması kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 5 kânunusani 1944, sayı: 5595].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 29/12/1943 tarih ve 2/200 sayılı kararnamesiyle; milli korunma mahkemeleri ve merkezdeki muhasebe bürosunun 1944 takvim yılı kadro ve idare masrafları ile Milli Korunma Kanununa göre vazifelendirilen mahkemelerin cürmümeşhut ve hükümlerin neşri masraflarına karşılık olarak Adliye Vekâleti emrine 323,422 lira tahsis edilmesi ve 417, 431, 445 ve 467 sayılı kararlara müsteniden adliye vekilliği emrine verilen tahsisattan 1943 takvim yılı sonuna kadar sarfedilmeyen miktarın iptali hakkındaki koordinasyon heyetinin K/489 sayılı kararının meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 7 kânunusani 1944, sayı: 5597].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 3/12/1943 tarih ve 3/130 sayılı kararname ile; Bigadiç kazasında satın alacağı arazi üzerinde ortaklarına birer ev yaptırmak ve bu işin tahakkuku için lüzum görülecek sair teşebbüslere tevessül etmek maksadiyle merkezi «Bigadiç» olmak üzere on beş sene müddet ve bin Türk lirası sermaye ile teşkiline başlanan «Bigadiç Yapı Kooperatifi» nin Ticaret Kanununun 480 inci maddesine tevfikân teşkiline izin verilmesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 25 kânunusani 1944, sayı: 5612].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 3/1/1944 tarih ve 3/216 sayılı kararname ile; Koordinasyon, kâğıt ve matbuayı düzenleme bürolariyle ticari kredileri tanzim komitesine 1944 takvim yılı için tahsisat verilmesine dair olan K/496 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 13 ikincikânun 1944, sayı: 5602].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 3/1/1944 tarih ve 3/217 sayılı kararname ile; 9/8/1943 tarihli ve 2/20426 sayılı kararname ile İktisat Vekâleti merkez teşkilâtına ilâve olunan kadronun değiştirilmesinin ve bu teşkilâtın 1944 takvim yılı kadro ve idare masraflarına karşılık olarak verilecek tahsisata ait K/493 sayılı kararın meriyete konulması kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 13 ikincikânun 1944, sayı: 5602].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 3/1/1944 tarih ve 2/218 sayılı kararname ile; ticarî ve mali anlaşmalar müzakere heyeti reis ve daktilosu ile merkezi sipariş bürosu daktilolarının 1944 takvim yılı kadro masraflariyle idare masraflarına karşılık olarak Hariciye Vekâleti emrine verilen tahsisata ait K/494 sayılı karar kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 13 kânunusani 1944, sayı: 5602].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 6/1/1944 tarih ve 3/230 sayılı kararname ile; 27/11/1943 tarihinde yersarsıntısına maruz kalan Kastamonu, Çorum, Amasya, Samsun, Tokat ve Çankırı vilâyetleri ile diğer mahallerde yersarsıntısı yüzünden vukua gelen tahribat dolayısıyla yapılacak işler hakkında Nafia Vekilliğinin 5/1/1944 tarihli ve yapı işleri reislîği 72/102/28/72 sayılı yazısı kabul edilerek bu hususta gereken kararlar ittihaz olunmuştur [*Resmî Gazete*, 11 kânunusani 1944, sayı: 5600].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 8/1/1944 tarih ve 3/231 sayılı kararname ile; muhtelif vekâlet ve müesseseler namına 3780 sayılı Milli Korunma Kanununa tevfikân tahsis olunup tamamının veya bakiyesinin kullanılmasına lüzum ve mahal kalmıyan sermayelerin iptaline mütedair K/495 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 14 kânunusani 1944, sayı: 5603].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 6/1/1944 tarih ve 3/232 sayılı kararname ile; Samsun limanındaki hususi idareye ait 1 ve belediyeye ait 6 iskelenin Devlet Limanları İşetme Umum Müdürlüğü emrine verilmesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 17 kânunusani 1944, sayı: 5605].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 6/1/1944 tarih ve 3/233 sayılı kararname ile; Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü emrine verilen Samsun limanındaki hususi idare ve belediyeye ait iskelerinin Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne devri hakkındaki K/497 sayılı karar kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 17 kânunusani 1944, sayı: 5605].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 8/1/1944 tarih ve 3/262 sayılı kararname ile; İstanbulda müteşekkil Darülacezeye yardım cemiyetinin umumî menfaatlere hâdim cemiyetlerden sayılması, 3512 sayılı cemiyetler kanununun 37 inci maddesine tevfikân kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 19 kânunusani 1944, sayı: 5607].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 12/1/1944 tarih ve 3/275 sayılı kararname ile; 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun yirâci birinci maddesi hükmüne tevfikân 30/7/1940 tarihli ve 2/14083 sayılı kararname ile meriyete konulmuş olan iptidaiî madeler tenzilât nisbetlerini gösteren cetvelin «D» grubunun on bir numaralı pozisyonunun ilişik cetvelde yazılı olduğu şekilde değiştirilmesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 22 kânunusani 1944, sayı: 5610].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 18/1/1944 tarih ve 3/288 sayılı kararname ile; zirai kombinalar idaresinin merkez ve taşra teşkilâtı kadrolarının tasdikına ve bu idarenin Milli Korunma Kanununa göre verilen sermayelere müteallik hesaplarda T. C. Ziraat Bankasına aylık mizanlarla sene sonundaki bilânçolarını göndermesine izin verilmesine dair K/498 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 25 kânunusani 1944, sayı: 5612].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 3/297 sayılı kararname ile; Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında müteşekkil milli korunma muhasebe bürosunun kadro ve idare masrafları karşılığı olarak 1944 takvim yılı için tahsisat verilmesine müteallik K/499 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 29 kânunusani 1944, sayı: 5616].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 24/1/1944 tarih ve 3/304 sayılı kararname ile; Türk parası kıymetini koruma hakkındaki 12

numaralı kararnamenin sekizinci maddesini tadil eden 26/8/1942 tarih ve 2/18669 sayılı kararnamenin birinci maddesinin yedinci fıkrasında yapılacak değişikliğe dair tanzim olunan kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 29 kânunusani 1944, sayı: 5616].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 25/1/1944 tarih ve 3/309 sayılı kararname ile; milli korunma mahkemelerinin kadrolarının değiştirilmesi hakkındaki K/500 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 1 şubat 1944, sayı: 5618].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 25/1/1944 tarih ve 3/324 sayılı kararname ile; inşaatı ikmal edilerek işletmeye açılmış bulunan Aydın ve Tarsus sulama tesisatıyla yapılacak sulamalardan alınacak ücrete ait, Nafia, Maliye, ve Ziraat Vekâletleri mümessilleri tarafından tesbit edilen tarifinin tatbiki kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 7 şubat 1944; sayı: 5623].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 25/1/1944 tarih ve 3/336 sayılı kararname ile; Rize vilâyetine bağlı Çaybaşı nahiyesi merkezi olan Mapavri beldesi adının Çaybaşı olarak değiştirilmesi, 1580 sayılı belediye kanununun dokuzuncu maddesine tevfiikan kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 7 şubat 1944, sayı: 5623].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 25/1/1944 tarih ve 3/337 sayılı kararname ile; sıtma ve frengi ilâçları hakkındaki 2767 sayılı kanun mucibince Türkiye Kızılay cemiyetinin monopolü altına verilmiş olan ilâçlara ait listeye «Quinacrine» adındaki müstahzarın da ilâvesi kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 7 şubat 1944, sayı: 5623].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 25/1/1944 tarih ve 3/342 sayılı kararname ile; tütün mahsulünden alınmakta olan yüzde iki nisbetindeki verginin yüzde sekize indirilmesi, 4429 sayılı toprak mahsul-leri vergisi kanununun onyedinci maddesi hükmüne tevfiikan, kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 1 şubat 1944, sayı: 5618].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 29/1/1944 tarih ve 3/357 sayılı kararname ile; Samsun limanının Devlet limanları işletme umumı müdürlüğüne devri, 3633 sayılı kanunun dördüncü maddesine müsteniden kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 4 şubat 1944 sayı: 5621].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 29/1/1944 tarih ve 3/358 sayılı kararname ile; Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne devredilmiş olan Samsun limanının Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne devri ve limanda mevcut makineli ve makinesiz deniz nakil vasıtalarının Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne satın alınması hakkındaki K/503 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 4 şubat 1944, sayı: 5621].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 1/2/1944 tarih ve 360 sayılı kararnameye göre; İstanbulda İttihad Deęirmencilik Türk Anonim Şirketi ve Şark Deęirmenleri Türk Anonim Şirketi iş yerleriyle Kasım-

paşa, Balat ve Mühane değirmenlerinde günde üç saate kadar fazla mesai yapılması hakkındaki K/502 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 9 şubat 1944, sayı: 5625].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 1/2/1944 tarih ve 3/361 sayılı kararname ile kırık, basık, ezik ve duhlu kapa tütünlerin ihracının men'i ve bu tütünlerin değerlerine göre İnhisarlar idaresince satın alınması hakkındaki K/504 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 9 şubat 1944, sayı: 5625].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 4/2/1944 tarih ve 3/383 sayılı kararname ile; evvelce mübayaası kabul edilen Samsun limanında mevcut deniz nakil vasıtalarından elli üç çaparla beş motörün ve yedek malzemesinin, teminatıyla birlikte 176.906 liraya satın alınması için Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne salâhiyet verilmesine dair K/505 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 12 şubat 1941, sayı: 5628].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 7/2/1944 tarih ve 3/391 sayılı kararname ile; Muamele Vergisi Kanununun yirmi birinci maddesi hükmüne tevfikan 30/7/1940 tarihli ve 2/14083 sayılı kararname ile meriyete konulmuş olan iptidai maddeler tenzilât nisbetini gösterir cetvelin «E» grubunun yağ sanayine ait olan kısmındaki «40» numaralı pozisyonunda ve aynı kısmın «28» ve «29» numaralı pozisyonlarını ihtiva eden «D» fıkrasında değişiklik icra kılınmıştır [*Resmî Gazete*, 17 şubat 1944; sayı: 5632].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 7/2/1944 tarih ve 3/394 sayılı kararnameye göre; memleketimizle İngiltere arasında hava yolundan mektup fotoğrafisi teatisi için bir (Airgraph) ergraf servisi tesis olunması, 376 sayılı kanunun dokuzuncu maddesine tevfikan kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 17 şubat 1944, sayı: 5632].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 18/2/1944 tarih ve 3/433 sayılı kararname ile; 3222 numaralı Telsiz Kanununun 4300 sayılı kanunla değiştirilen on dokuzuncu maddesi şümülüne giren ticaret gemilerin şerrareli telsiz cihazlarının lâmbalı telsiz cihazlarıyla değiştirilmesinin 1/1/1944 tarihinden itibaren üç sene sonraya bırakılması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 4 mart 1944, sayı: 5646].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 28/2/1944 tarih ve 3/459 sayılı kararname ile; Ticaret Vekâleti merkez teşkilâtına eklenen müfettiş kadrolarında değişiklik yapılması hakkında K/507 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 7 mart 1944, sayı: 5648].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 28/2/1944 tarih ve 3/475 sayılı kararnameye göre, Amasya, Çankırı, Çorum, Kastamonu, Samsun ve Tokat vilâyetlerinde yersarsıntısı yüzünden vukua gelen tahribat dolayısıyla yapılacak işler ve yardımlar hakkındaki 6/1/1944 tarih ve 3/230 sayılı kararname hükmünün, 1/2/1944 tarihinde yersarsıntısına maruz kalan Ankara, Bolu ve Çankırı vilâyetlerine de teşmili kabul edil-

miştir [*Resmî Gazete*, 8 mart 1944, sayı: 5649].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 2/3/1944 tarih ve 3/499 sayılı kararname ile; Devlet daire ve müesseselerinin kırtasiye malzemesi ihtiyaçlarını temin için Maliye Vekilliğince Milli Korunma Kanununun kırk üçüncü maddesinde mezkûr sermayeden verilmiş olan kredinin on milyon liraya çıkarılması hakkındaki K/509 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 9 mart 1944, sayı: 5650].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 4/3/1944 tarih ve 3/522 sayılı kararnamesiyle; ticaretin tanzimi ve ihtikârla mücadele için Milli Korunma Kanununa müsteniden hazırlanan K/510 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 15 mart 1944, sayı: 5655].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 9/3/1944 tarih ve 3/530 sayılı kararnamesi ile; Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankasının, 1715 sayılı kanuna ek 3902 sayılı kanunun muvakkat ikinci maddesi hükmüne tevfiikan, Fransız frangı alıp satması kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 16 mart 1944, sayı: 5656].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 11/3/1944 tarih ve 3/549 sayılı kararnamesiyle; evvelce teşkiline izin verilmiş olan «Siba Ticaret Türk Anonim Şirketi» nin esas mukavelenamesinin beşinci maddesinde değişiklik yapılması Ticaret Kanununun 280 inci maddesine tevfiikan kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 20 mart 1944, sayı: 5659].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 13/3/1944 tarih ve 3/559 sayılı kararnamesiyle; ihtikârı tetkik komisyonları ve milli korunma kontrolörlükleri teşkilât kadrolarının tasdikına ve bu teşkilâtle Milli Korunma Kanununa göre verilen vazifelerin görülmesi için belediyelerce kurulmuş olan teşkilâtın 1944 takvim yılı kadro ve idare masraflarına karşılık olmak üzere Ticaret Vekâleti emrine 1.217.430 lira tahsisine müteallik K/512 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 16 mart 1944, sayı: 5656].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 9/3/1944 tarihli kararnamesiyle; Siirt vilâyetinin Kozlu kazasına bağlı Ayınçako ve Hızıyat köyleri aynı vilâyetin Beşiri kazasının Barınç nahiyesine bağlanmıştır [*Resmî Gazete*, 29 mart 1944, sayı: 5667].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 20/3/1944 tarih ve 3/562 sayılı kararnamesiyle; 19/6/1936 tarihli ve 2/4858 sayılı kararname ile meriyete konulmuş olan talimatnamenin adında ve otuz ikinci maddenin muhtevasında değişiklik yapılmıştır [*Resmî Gazete*, 30 mart 1944, sayı: 5668].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 27/3/1944 tarihli kararnamesiyle; Ankara vilâyetinin Çankaya kazasına bağlı Elmadağ nahiyesinde yeniden belediye teşkiline dair Devlet Şûrasının kararı, belediye kanununun yedinci maddesine tevfiikan tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 30 mart 1944, sayı: 5668].

§ İcra Vekilleri heyeti tarafından kabul buyurulan 5/4/1944 tarih ve 3/656 sayılı kararname ile; Türkiye Cümhuriyeti merkez hıfzıssıhha müessesesince hazırlanan aşı ve serümlerin fiyat cetvellerine kırk kuruş fi-

yatla lekeli humma aşısının ilâvesi ve muayene, tahlil ve tetkikler tarifinin sonundaki kaydın «ismi zikredilmemiş tahliller için müessesese sarfedilecek malzeme masrafına yüzde elli zam edilerek ücret alınır» şeklinde değiştirilmesi, 3959 sayılı kanunun dördüncü ve beşinci maddelerine tevfiқан, kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 22 nisan 1944, sayı: 5638].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 21/3/1944 tarih ve 3/572 sayılı kararname ile; hususi şahıslara ait elli ve daha yukarı tondaki bilûmum makineli gemilerle yapılacak kömürden gayri eşya nakliyatında tatbik edilecek navlunlar hakkındaki K/511 sayılı karar meriyete konulmuştur [*Resmî Gazete*, 4 nisan 1944, sayı: 5672].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından 21/3/1944 tarih ve 3/581 sayılı kararname ile kabul buyurulan orta öğretim okullarında çalıştırılacak yardımcı öğretmenlerin vasıfları, tayin şartları ve aylık ücretleri hakkındaki talimatnamenin birinci maddesi orta öğretim okullarına açıktan, resmî dairelerden veya hususi işi olanlardan ücretle tayin edilecek yardımcı öğretmenlerde aranacak vasıfları, üçüncü madde bunlara verilecek ücretlerin miktarını ve dördüncü maddede bunların tayin şekillerini tesbit etmektedir [*Resmî Gazete*, 8 nisan 1944, sayı: 5676].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 21/3/1944 tarih ve 3/582 sayılı kararname ile; nûmunelik olmak üzere yabancı memleketlere ihrac olunacak kömür için evvelce tesbit olunan azami miktara ait kaydın kaldırılarak ihracına müsaade olunacak nûmunelik kömür miktarını tesbit salâhiyeti İktisat Vekilliğine bırakılmıştır [*Resmî Gazete*, 3 nisan 1944, sayı: 5671].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 17/3/1944 tarih ve 3/641 sayılı kararname ile: 1) Hükûmetin elindeki her türlü vasıtalarından istifade ederek halka ilk öğretimin önemini anlatmak, 2) okul ve öğretmen bulunan yerlerde talebe devamsızlığının önüne geçmek için gerekli her türlü tedbirleri almak, ders yılı içinde öğretmensiz sınıf veya okul bırakmamak, 3) Yeni okul binaları yapılması için ilgilileri esaslı ve plânlı çalışmaya sevkedecek kanunî tedbirleri alarak memlekette okul yapımını süratlendirmek, 4) köy enstitülerinden mezun olacak öğretmenleri köylere yerleştirmek için alınması gerekli kanunî tedbirleri vaktinde alarak köy okullarına tahsis edilecek araziyi sağlamak, okul binalarını hazırlamak ve alâkalıların bu alanlardaki çalışmalarını sıkı bir surette takip etmek, 5) ilk öğretim alanındaki çalışmalarını teftiş edeceklere kolaylıklar göstermek suretiyle bu işin verimini artırmak gibi muhtelif işlerin yapılmasına karar verilmiştir [*Resmî Gazete*, 10 nisan 1944, sayı: 5677].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 10/4/1944 tarih ve 3/679 sayılı kararname ile; küçük sanat kooperatifleri ve bunların birlik kooperatifleri kurması hakkındaki K/513 sayılı karar meriyete konulmuştur [*Resmî Gazete*, 19 nisan 1944, sayı: 5685].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 13/4/1944 tarih ve 3/685 sayılı kararnamesiyle; Belediyeler Bankası sermayesinin otuz milyon liraya çıkarılması kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 19 haziran 1944, sayı: 5734].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 13/4/1944 tarih ve 3/687 sayılı kararnamesiyle; İstanbul limanına bağlı «Yat Klübü» adındaki deniz motörünün seyrüseferine müsaade edilmesi hakkındaki K/514 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 2 mayıs 1944, sayı: 5695].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 15/5/1944 tarih ve 3/772 sayılı kararname ile; Ticaret Vekâleti merkez teşkilâtına «millî korunma muhasebe bürosu» kadrosu eklenmesi hakkındaki K/515 sayılı karar meriyete konulmuştur [*Resmî Gazete*, 24 mayıs 1944, sayı: 5712].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 15/5/1944 tarih ve 3/774 sayılı kararname ile; 21/3/1944 tarih ve 3/572 sayılı kararname ile yürürlüğe giren K/511 sayılı karara bağlı bir numaralı tarife cetvelinin 26 ve 29 sıra numaralarında yazılı Atillâ ve Sevim vapurlarına ait rakamların düzeltilmesi hakkındaki K/517 sayılı karar meriyete konulmuştur [*Resmî Gazete*, 24 mayıs 1944, sayı: 5712].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 15/5/1944 tarih ve 3/792 sayılı kararnamesiyle 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununa ek 2729 sayılı kanunun beşinci maddesi mucibince fabrika ve matbaaların 1944 mali yılı içinde tâbi olacakları asgarî kazanç vergisi nisbetlerini gösteren ilişik cetvel tasdik edilmiştir [*Resmî Gazete*, 2 haziran 1944, sayı: 5720].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 15/5/1944 tarih ve 3/788 sayılı kararname ile; Türk parası kıymetini koruma hakkındaki on iki sayılı kararın 26/8/1942 tarihli ve 2/18669 numaralı kararname ile değiştirilen sekizinci maddesinde yazılı mallar listesine 1943—1944 mahsulü fındığın ilâvesine dair olan karar meriyete konulmuştur [*Resmî Gazete*, 26 mayıs 1944, sayı: 5714].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 18/5/1944 tarih ve 3/800 sayılı kararnamesiyle; İstanbulda Balatta Türkiye Madeni Sanayi «Türmasan» Limited Şirketi iş yerlerinde iş saatlerinin artırılması hakkında K/518 sayılı kararın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 31 mayıs 1944, sayı: 5718].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 18/5/1944 tarih ve 3/821 sayılı kararnamesiyle; metre sistemine muhalif usullerle imal edilmiş bulunan veya mezkûr sisteme aykırı olmakla beraber 1782 sayılı ölçüler kanununun dördüncü maddesinin C ve D bendleri şumulünde görülerek ölçüler nizamnamesinin sekizinci maddesi gereğince Ticaret Vekilliğinin ithal müsaadesini haiz bulunmayan ölçülerin veya Ticaret Vekilliğince tip ve sistemleri tasdik edilmemiş elektrik, su ve havagazı sayaçları ile taksimetrelerin menleketeye sokulmamaları kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 31 mayıs 1944, sayı: 5718].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 24/5/1944 tarih ve 3/847 sayılı kararname ile; Sümer Bank tarafından tevzi veya satışa arzolunan pamuk ipliği, pamuklu dokumalar ve bunların mamullerine, piyasa icaplarına göre prim vermek veya bunlardan prim almak için İktisat Vekilliğine salâhiyet verilmesi ve primlerden temin edilecek mebalığ- den on beş milyon liranın, taşkömürü maliyet ve satış fiyatları arasın- daki farktan tevellüd eden ve edecek olan zararları karşılamak üzere, Ereğli Kömürleri İşletme müessesesine devri hakkındaki K/522 sayılı ka- rarın meriyete konulması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 2 haziran 1944, sayı: 5720].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 15/5/1944 tarih ve 3/773 sayılı kararname ile: 10/4/1944 tarih ve 3/679 sayılı kararname ile meriyete giren K/513 sayılı kararın başına yeni bir fıkra ilâve edilmiş ve aynı karara bağlı küçük sanat kooperatifleri tip statüsünün kırk do- kuzuncu maddesi değiştirilmiştir [*Resmî Gazete*, 23 mayıs 1944, sayı: 5711].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 24/5/1944 tarih ve 3/846 sayılı kararname- siyle; Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında müteşekkil fondan Ereğli Kömürleri İşletme müessesesine 5.000.000 lira verilmesi hakkındaki K/521 sayılı karar kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 2 haziran 1944, sayı: 5720].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 27/5/1944 tarih ve 3/853 sayılı kararname ile; Türkiye zirai donatım kurumu teşkilât kad- rosunun tasdikına ait K/493 sayılı kararın ikinci maddesindeki müddetin 6/5/944 tarihinden itibaren altı ay uzatılması hakkında K/520 sayılı ka- rar meriyete konulmuştur [*Resmî Gazete*, 7 haziran 1944, sayı: 5724].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 27/5/1944 tarih ve 3/918 sayılı kararname- siyle; 1944 takvim yılında ecnebi memleketlere ihraç veya dahilde sevk olunacak zımpara cevherinden yüzde bir nisbi resim alınması, maadin ni- zamnamesinin ellinci maddesini tadil eden 1794 sayılı kanunun birinci maddesine tevfiikan, kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 20 haziran 1944, sa- yı: 5735].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 27/5/1944 tarih ve 3/922 sayılı kararname- siyle, Seyhan vilâyetinin Osmaniye kazasına bağlı Davutlar ve Issızca köylerindeki krom madeni müstahsilâtından yüzde on nisbi resim alın- ması kabul edilmiştir [*Resmî Gazete*, 15 haziran 1944, sayı: 5731].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 27/5/1944 tarih ve 3/920 sayılı kararname- siyle; Seyhan vilâyetinin Osmaniye kazasına bağlı Karakışla köyü hudut- ları içinde Karaçay mevkiindeki krom madeni müstahsilâtının yüzde on nisbi resme tâbi tutulması, maadin nizamnamesinin ikinci maddesini ta- dil eden 1794 sayılı kanunun birinci maddesi hükmüne tevfiikan kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 22 haziran 1944, sayı: 5737].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 2/6/1944 tarih ve 3/924 sayılı kararname ile; toprak mahsulleri ofisinin satın alacağı buğ- day, çavdar, mahlût, arpa ve yulafın satınalma fiyatlarının tesbiti ve ba-

zı bakliyat ile çeltikten muayyen fiyatlarla toprak mahsulleri vergisi miktarının iki misli Devlet hissesi alınması hakkındaki K/525 sayılı karar meriyete konmuştur [*Resmî Gazete*, 10 haziran 1944, sayı: 5727].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 10/6/1944 tarih ve 3/972 sayılı kararnamesiyle; 3843 numaralı muamele vergisi kanununun yirmi birinci maddesi hükmüne tevfiikan evvelce meriyete konulmuş olan iptidai maddeler tenzilât nisbetlerini gösterir cetvelin kimya sanayiine ait D grupunun sonuna otuz dört numara ile boya sabununun ilâvesi ve bu mamul için yüzde on beş tenzilât nisbeti tâyini kabul olunmuştur [*Resmî Gazete*, 20 haziran 1944, sayı: 5735].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 21/6/1944 tarih ve 3/1031 sayılı kararname ile; hususi idarelerle belediyelerin ellerinde bulunan iskele, rıhtım ve geçitlerden 1944 mali yılı için alınacak müruriye resim ve ücretlerine ait tarifeler tasdik edilmiştir [*Resmî Gazete*, 7 temmuz 1944, sayı: 5750].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 21/6/1944 tarih ve 3/1043 sayılı kararnamesiyle; gümrük anbar ve antrepolarında kanuni müddetlerini doldurmuş etmek üzere İstanbulda bir ajans tesisine izin verilmiştir [*Resmî Gazete*, 5 temmuz 1944, sayı: 5748].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 26/6/1944 tarih ve 3/1111 sayılı kararnamesiyle; gümrük anbar ve antrepolarında kanun müddetlerini doldurmuş olan eşyanın, takdir edilecek bedellerle, resmî dairelere tevzii için Gümrük ve İnhisarlar ve Ticaret Vekilliklerine salâhiyet verilmiştir [*Resmî Gazete*, 5 temmuz 1944, sayı: 5748].

§ İcra Vekilleri Heyetinin 27/6/1944 tarih ve 3/1102 sayılı kararnamesiyle; ücretleri 1944 mali yılı Başvekâlet bütçesinin «E» cetveline dahil yetmiş üçüncü faslına konulan tahsisattan verilmek üzere arşiv tasnif heyetinde çalıştırılacaklara ait cetveli mahsusunda yazılı kadrolar 1/6/1944 tarihinden muteber olmak üzere tasdik olunmuştur [*Resmî Gazete*, 5 temmuz 1944, sayı: 5748].

§ İcra Vekilleri Heyeti tarafından kabul buyurulan 29/6/1944 tarih ve 3/1113 sayılı kararname ile; İstanbul, Beyoğlu ve Yeniköy daireleri T. A. Gaz şirketinin iş yerlerinde çalışma saatlerinin artırılması hakkındaki K/526 sayılı karar meriyete konulmuştur [*Resmî Gazete*, 5 temmuz 1944, sayı: 5748].

R. G. O.